

köşe bucak DÜNYA

www.kosebucakdunyadergisi.com.tr

kasım - aralık 2025 - sayı: 81 fiyatı: 100 tl

ISSN 2309-7687
773309768007

► Çizgi Roman Müzesi ► Pir'e Açılan Kapılar ► Şeb-i Arus Tarihi ► Mümine Hatun Türbesi

Işığın vuslatı: Şeb-i Arus

Şeb-i Arus... bir ayrılığın değil, bir kavuşmanın gecesi.
Bugün, vuslatın 752. yılında, onun çağrısındaki o sonsuz
akımı yeniden hissediyoruz: "Gel, ne olursan ol, yine gel."
Işığın, sevginin ve birliğin rehberi Mevlânâ'yı
saygı ve özlemle anıyoruz.

Selçuklu

HAYALİNİZDEKİ TATİLİ TEK NOKTADAN PLANLAYIN

turkishairlinesholidays.com

TÜRK HAVA YOLLARI
GÜVENCESİYLE

EKSTRA
MİL

OTEL
REZERVASYON

ÜCRETSİZ İADE
GARANTİSİ

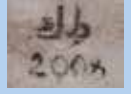

TURKISH AIRLINES

HOLIDAYS

TÜRK MİSAFİRPERVERLİĞİNDEN İLHAM ALINDI.

ALİ SAMİ PALAZ
alisamipalaz@gmail.com

EDITÖRDEN

"AH BE MEVLÂNA BU SEFERDE SEN GEL"

Doksanlı yıllarda tanıdım Hilmi Oflaz'ı. Onu tanıyan herkes gibi ikramından, sohbetinden, hazır cevabından nasiplendim. İstanbul'da Çorlulu Ali Paşa Medresesi (Erenler Dergâhı) nargile fokurtuları arasında, elinde Bafra sigarasıyla, demlenmiş sohbetin tam ortasında karşılaştım onunla. O gün sohbet meclisinde Hakan Albayrak, Mevlâna İdris, Ebubekir Kurban, İbrahim Kiraz, Nahit Üsküplü ve ismini hatırlayamadığım birkaç kişi daha vardı. Hilmi Oflaz'ın olduğu yerde muhabbet ve ikram olmazsa olmazdı. Sonradan öğrendim ki 'Hilmi Oflaz Sofrası' diye bir şey varmış. Hilmi Abi elinde ikonikleşmiş çantası ile gelir, içinden ekmek, peynir, zeytin, helva vs çıkarır masaya serer herkes ile paylaşmış. Sonraki karşılaşmalarımızda bunun hep böyle olduğunu gördüm.

Kim bu Hilmi Oflaz? Der gibisiniz. Haklısınız, Hilmi Oflaz'ı ben anlatamam, onu anlatabilenlerden dinleyelim. Kimisi onu için 'Ne veliliğini ne de deliliğini aşikâr etmedi' demiş. Bir başkası 'Modern zamanın Ebu Zerr'i' demiş. Kendisini 'Üstadın azad kabul etmez kölesi' olarak tanımlayan sıra dışı gönül insanı Hilmi Oflaz. Benim için İstanbul'a gittikçe karşılaştığım sohbetinden keyif aldığım, halen dibini bulamadığım derin insan.

Üstad Necip Fazıl'ın manevi oğlum dediği Hilmi Oflaz 1926 yılında Düzce'de doğ-

muş. 15 Mayıs 1998 yılında İstanbul'da vefat etti. Kabri bugün Necip Fazıl'ın yanı başında Eyüp Mezarlığında.

Asıl konuya gelecek olursak, sanırım son karşılaşmamızdı. Çorlulu Ali Paşa'da ya da İlesam'da sohbetler edilmiş vakit epey geç olmuştu. Ben ertesi gün Konya'ya döneceğimi söyledim. Kendisini Konya'da misafir etmekten çok mutlu olacağımızı belirttim. Ağzımdan gayri ihtiyari "Hem bak Hz. Mevlana'da çağırıyor, 'Gel' diyor Hilmi Abi" dedim. Hilmi ağabey o an şimdi bile unutmadığım aklımdan çıkmayan o cevabı verdi. Dedi ki "Bize hep gel diyor, hep biz mi gideceğiz, bir kez de o gelsin. "Sonra ekledi "Ah be Mevlâna bu kez de sen gel"

O gece bu cevaba Hilmi abinin nüktedanlığı deyip gülüp geçtik. Vedalaştık, ayrıldık, bir daha da buluşamadık...

Gülümseyişle...

YouTube : Köşe Bucak Dünya
YouTube : Ali Sami Palaz

Ali Sami Palaz

HAYALİNİZDEKİ TATİLİ TEK NOKTADAN PLANLAYIN

turkishairlinesholidays.com

TURKISH AIRLINES
HOLIDAYS

TÜRK MİSAFİRPERVERLİĞİNDEN İLHAM ALINDI.

İÇİNDEKİLER

10

ÇİZGİ ROMAN
MÜZESİ

16

PİRE'AÇILAN
KAPILAR

22

ŞEB-İ ARUS
TARİHİ

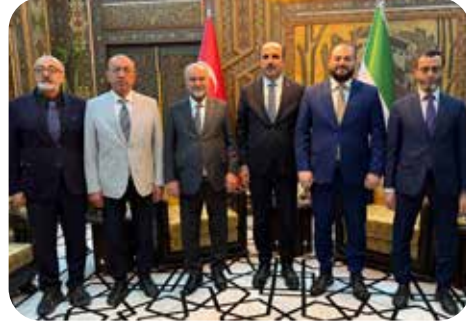
32

MÜMİNE
HATUN
TÜRBESİ

38

ŞERİNA
RAZANİ

44

BÜYÜKŞEHİR
HABER

48

KIZIL KİLİSE

52

SABUN

60

PORTFOLYO

ŞEB-İ ARÛS

752. Vuslat
Yıl Dönümünde

O'nu
saygı ve rahmetle
anıyoruz

Huzur Vakti

“İçinde bir can var,
o canı ara.”

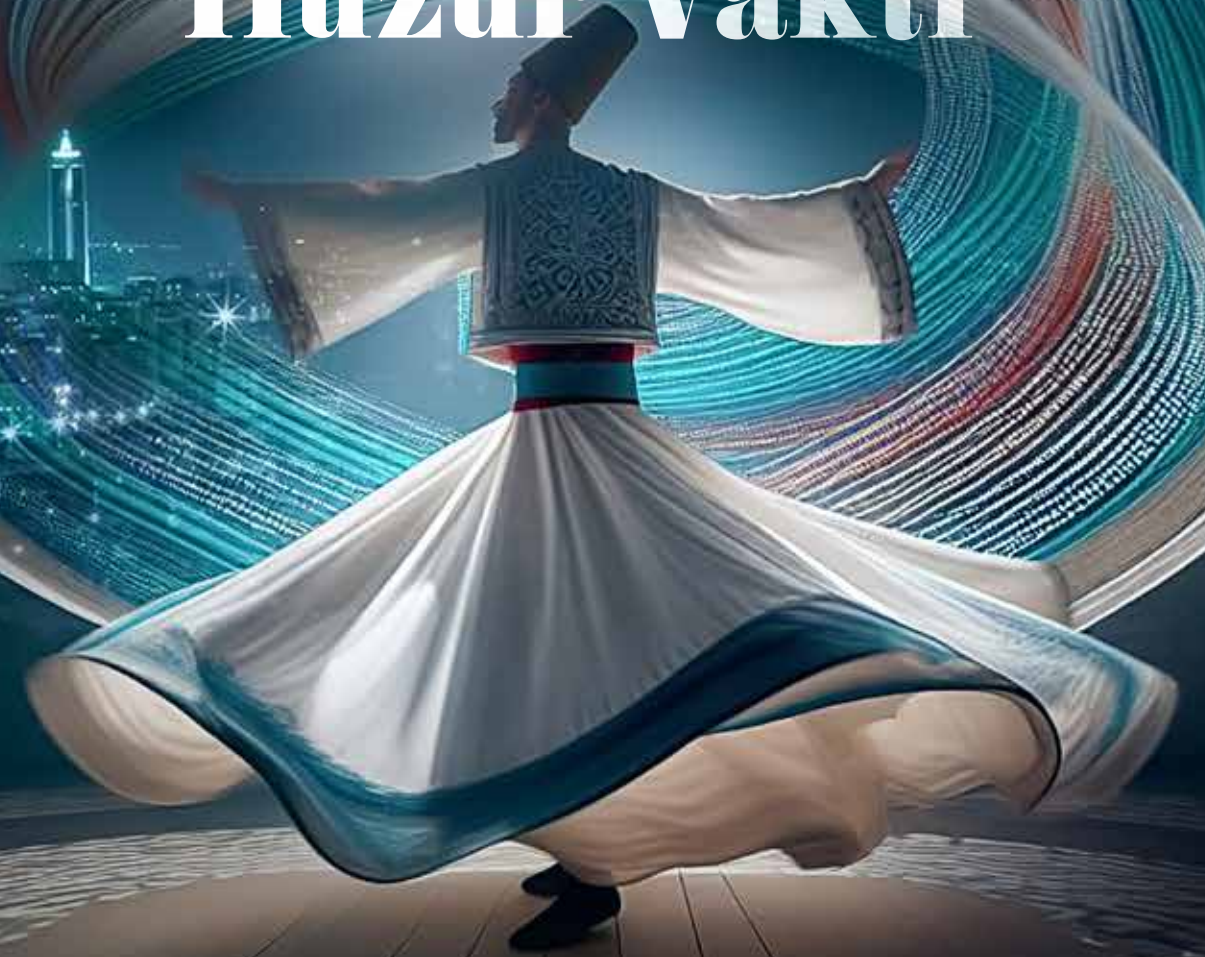
Mevlânâ Celâleddîn Rûmî Hz.

Şeb-i Arûs

Mevlâna'nın 752. Vuslat Yıldönümü Huzur Vakti'

Benian Çulhaoğlu
Davranış Bilimleri Uzmanı

AŞKIM SÉYAHAT

DAHA AZ EŞYA DAHA ÇOK ÖZGÜRLÜK DEMEKTİR

Seyahat etmeyi seviyorum ancak itiraf etmeliyim bavul hazırlamak pek hoşuma gitmiyor. Bu işi tatsız kılan şey: az eşya taşımak zorunda olmam. Ancak tek başına yolculuk yaptığım için buna mecburum. Bu yüzden özellikle uçakla birlikte otobüs ya da trenle de seyahat edeceksem minimum eşyayla yola çıkmaya özen gösteririm.

İster yurt içinde ister yurt dışında olsun tek bir çantayla seyahat etmek büyük rahatlıktır. Acemi gezginler her zaman yanlarına çok fazla eşya alarak yola çıkarlar. Oysa seyahat ederken, yanınıza ne aldığınız değil ne deneyimmediğiniz önemlidir.

Tek çantayla seyahat etmek, yalnızca el bagajıyla yolculuk yapmanın biraz daha sınırlı bir versiyonudur. Minimalist yaşam tarzı bana göre olmadığından küçük bir sırt çantasıyla seyahat etmek şimdilik imkânsız görünüyor.

Tek bir çantadan anlayacağınız devasa bir bavul olmamalıdır. Hazırlıkta ilk adım doğru çantayı seçmekle başlar. Seçeceğiniz çanta, her şeyden önce kullandığınız havayolunun bagaj hakkı kurallarına uygun olmalıdır. Birden fazla aktarmalı uçuşunuz varsa, her havayolunun bagaj kurallarını öğrenin.

Çanta seçerken aşırı dolu görünümlülerden uzak durmanızı tavsiye ederim. Tika basa doldurma eğiliminiz varsa daha küçük olanları tercih edin. Aslında kabin boy bir çantayla seyahat etmek en avantajlısı. Ben 55x35x25cm boyutlarında bir çantayla seyahat ediyorum. Birçok havayolu bunu kabin boy olarak kabul ediyor. Ancak yanıma aldığım güzellik malzemeleri, ilaç gibi sıvı ürünler sorun yaratıyor. Uçağa binışte şampuanlara, temizlik losyonlarına, hatta saç köpüklerine el konulabiliyor. Genellikle, yurt içi uçuşlarda 100 ml'den fazla sıvı ile check-in yapmadan seyahat etmek sorun olmazken, uluslararası uçuşlarda sorun teşkil edebiliyor. Bu

nedenle çantamı bagaja veriyorum.

Gelelim, içine neler koyacağınıza. Eşyalarınız her ne olursa olsun, minimum sayıda, hafif ve az yer kaplayacak türden olmasına dikkat edin. Kıyafet seçerken çok yer kaplamayan, mümkün mertebe hafif giysileri tercih edin. Soğuk iklimler için uzun kollu termal tişörtler kullanışlıdır. Hem kazağın altına giyebilir hem de tek olarak kullanılabilir. Seyahatte kot pantolon giymek sıkıntı yaratabilir; kışın soğuk tutar, yazın sıcak. Üstelik fazla yer kaplar ve ağırdır. Yıkadığınızda zor kurur. Uzun yolculuklarda rahatsız eder.

Asya ülkelerine gidiyorsanız, hava oldukça sıcak ve nemli olacağından hafif ama nefes alan kumaştan yapılmış giysileri tercih edin. Seyahat süresince, son moda trendlerini takip etmekten kaçın. Böylece kıyafetiniz hakkında endişelenmezsiniz. Farklı ortamlarda giyilebilecek pratik kıyafetleri tercih edin. Ağırlık yapan, yer kaplayan kıyafetiniz en fazla bir tane olabilir; onu da yolculukta giymeniz akıllıca olur. Yaz kış uçaklar soğuk olduğundan rahat edersiniz.

Bir süreliğine gösterişli kıyafetler gibi gösterişli takı takmaktan da vazgeçebilirsiniz. Mesela ben kıyafetlerimi tamamlayan, renkli boncuktan yapılmış bileklikleri tercih ediyorum. Kıyafetime renk veren, kaybolma üzülmeyeceğim türden şeyler. Fular, şapka ve tabii ki kışın kaşkol, bere olmazsa olmazlarım. UV korumalı iyi bir güneş gözlüğünü de yaz kış fark etmeksizin yanımda bulundururum.

Yolculukta iki çift ayakkabıyla seyahat etmekte fayda var. Sürekli aynı ayakkabıyı giymek rahatsız edebilir. Islanma ya da yırtılma gibi istenmeyen durumlara karşı da kurtarıcıdır. İyi bir ayakkabı mutlu bir seyahat için ilk şarttır. Birini giyer, diğerini de bavulunuza koyarsınız.

Genellikle yanımda hafif, katlanabilir çok amaçlı bir çanta olur. Havalimanında geçirdiğim zamanda yemek için yanıma

aldığım atıştırmalıkları ve hediyeelik eşyaları taşımamda kolaylık sağlar.

Çantanızın sizi yarı yolda bırakmaması için su geçirmez ve tekerleklerinin sağlam olması önemlidir. Çanta alırken ucuza kaçmayın. Düzenleme cepleri yoksa, eşyalarınızı düzenli tutmak için ağzı büzgülü, kumaş seyahat torbaları kullanmanızı tavsiye ederim. Trekking amaçlı kullanılan kamp çantalarının, boyutlarının yanı sıra, seyahat için pek işe yaramamasının nedeni eşyalarınızı düzenli muhafaza etmemesidir. Çöp poşeti gibi sadece üstten açılan bir sırt çantasında aradığınız bir şeyi bulmak kâbus gibidir. Çantanızdaki her şeyi boşaltıp son kalan temiz tişörtünüzü en alta bulduğunuzda bitap düşmüşsünüzdür. Oysa bavul ya da bavul gibi önden yüklemeli bir çantada eşyalar her zaman düzenlidir ve ihtiyacınız olan her şeyi kolaylıkla bulabilirsiniz. Uçakta yanınıza alacağınız çantanın, koltuğun altına sığabilecek büyüklükte olmasına dikkat edin. Böylece baş üstü bölmesine koymak zorunda kalmazsınız.

Unutmayın: daha az eşya, daha az yük taşımak, daha az bagaj sırası beklemek, dolayısıyla daha az yorgunluk demektir; daha az eşya daha çok özgürlük demektir...

752. VUSLAT YILI

Şeb-i Arus

MEVLANA HAFTASI

444 42 29

knyendustrienerji
knyendustri

KNY ENDÜSTRİ
ENERJİ SAN. VE TİC. A.Ş.

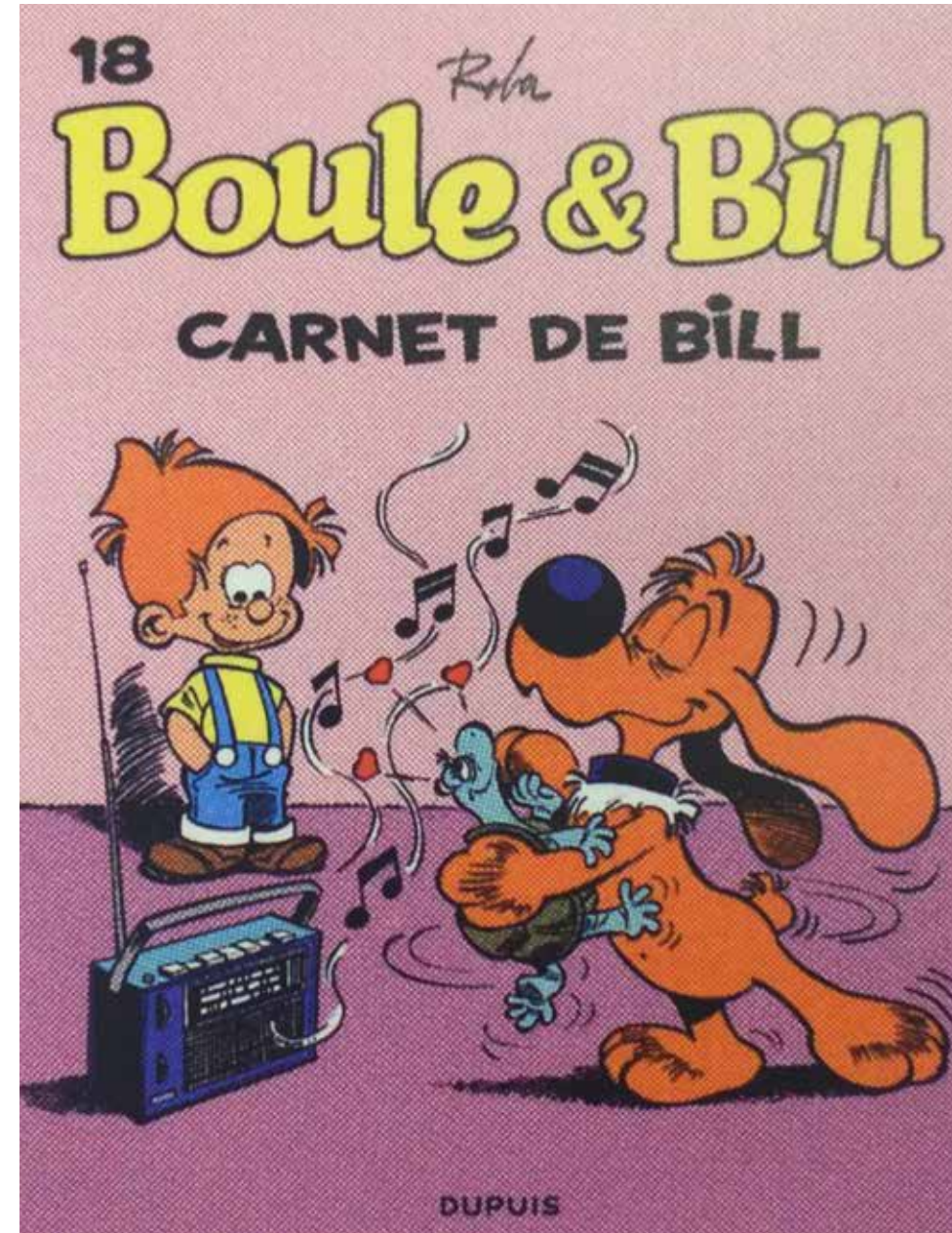
bilgi@knyendustri.com.tr

knyendustri.com.tr

ÇİZGİ ROMAN DÜNYASINDA MASALSI BİR GEZİNTİ

Yazı ve Fotoğraflar: **Benian Çulhaoğlu**

Belçika seyahatimle birlikte dünyada hayran kaldığım müzelere bir yenisini daha ekledim. Neresi mi? Başkent kalbinde yer alan Çizgi Roman Sanatı Müzesi.

Belçika'da çizgi roman müzesinin olmasına şaşmamak gerek. Yıllardır Belçikalı çizicilerin yarattığı karakterlerin çizgi romanlarını, dergilerini okuduk. Sevdiğimiz ünlü çizgi roman kahramanlarının pek çoğu Belçikalıydı. Çocukluğumuza eşlik eden, yetişkinliğimizde bizi takip eden, hatta çocuklarımızın da arkadaşları: Red Kit, Ten Ten, Asterix, Şirinler bunlardan sadece birkaçı.

Çizgi roman sanatı, mimari, heykel, resim, müzik, edebiyat, gösteri sanatları (tiyatro ve dans), sinema ve medya sanatlarından

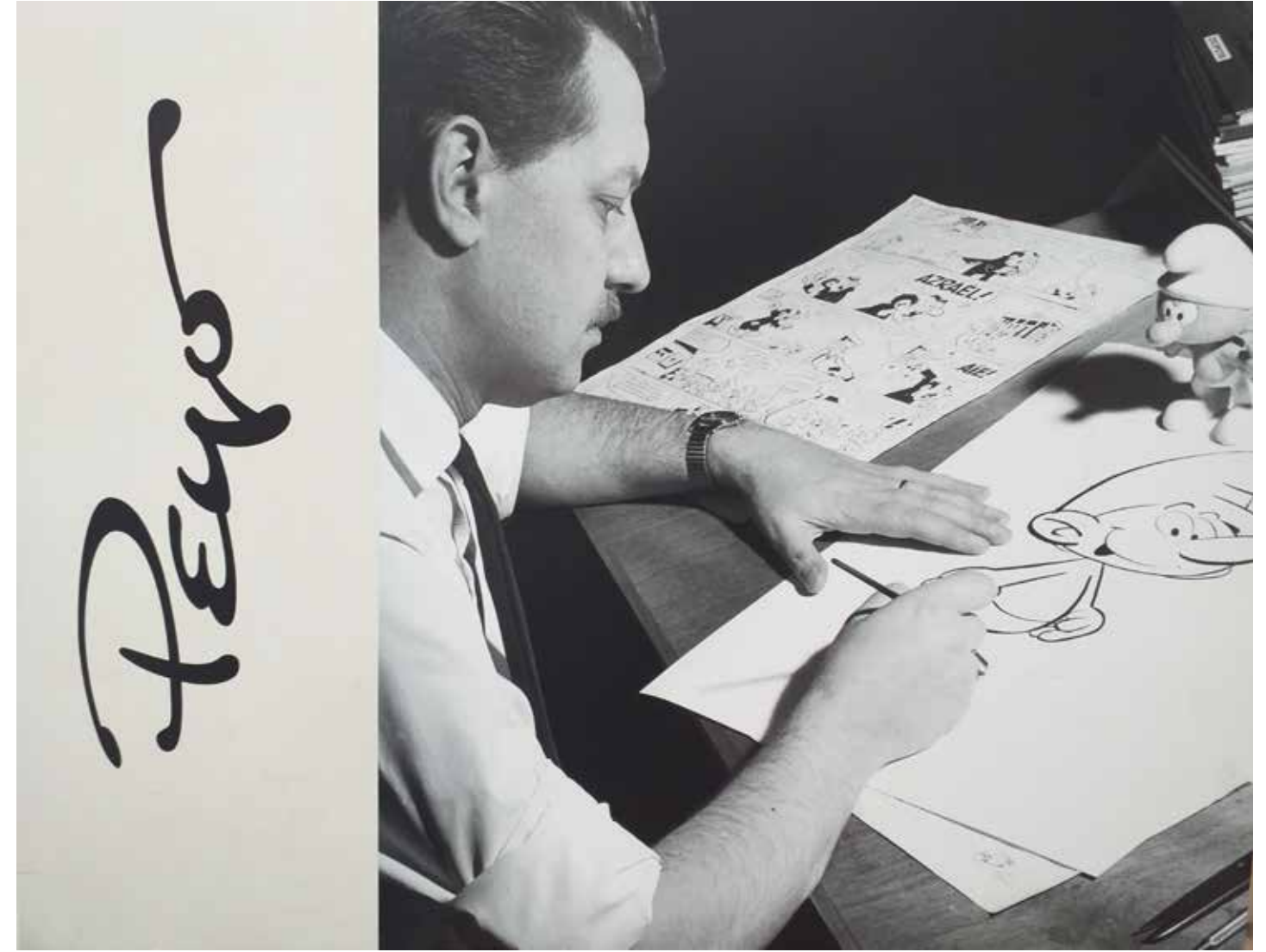

(radyo, fotoğraf ve televizyon) sonra doku-zuncu sanat olarak kabul ediliyor. Belçika'da değeri çok büyük. Bunu anlamak için müze binasına bakmanız yeterli. İçi başka, dışı başka güzel ve sıra dışı... Victor Horta'nın imzasını taşıyan, Art Nouveau tarzında, tümüyle demir ve cam kullanılarak inşa edil-

miş bu yapı başlı başına bir sanat eseri.

Tarihi binaya adım attığınız andan itibaren mekânın neşeli atmosferine kaptırırsunuz kendinizi. Bolca çizim, bolca resim, bolca sanat ve sınırsız hayal gücü bir araya gelmiş. Bir çizgi romanın sayfalarında gezi-niyormuşsunuz gibi hissediyorsunuz; öy-

lesine dolu ve zengin ki aklınız başınızdan uçup gidiyor.

Çizgi romanın tarihine, sanatçılarına, teknik ve türlerine ait pek çok şey öğreniyorsunuz. Sevdığınız kahramanları görmek, yaşadık-

ları mekânlarda gezinmek, mesela küçük mavi yaratıkların köyünü, Şirinler evini ziyaret etmek tarifsiz mutlu ediyor insanı.

Hergé'nin 1929'da yarattığı ünlü muhabir Tintin bizdeki adıyla Ten Ten ülkenin sembolü olmuş adeta. Ne de olsa hem Belçika hem de Avrupa çizgi romanlarının altın çağını başlatan bir kahraman; dolayısıyla müzenin büyük bir kısmı Ten Ten'in dünyası

etrafında dönüyor.

Her yıl 200.000'den fazla ziyaretçisi olan Çizgi Roman Sanatı Müzesi, 4.200 m²'lik mekânda, çizgi roman sanatçılarına ait 60.000'den fazla albüm, orijinal sanat eseri, eskiz, el yazması ve referans esere ev sahipliği yapıyor. Düzenli olarak yenilenen kalıcı sergileri ve kapsamlı geçici sergileriyle çizgi romanın sayısız yönünü keşfetmeye

yönlendiriyor. Atölyeler ve imza günleri düzenleniyor. Kütüphanesi, kafesi, restoranı ve hediyelik eşya dükkânıyla ziyaretçilere uzun ve unutulmaz saatler geçirebileceği eşsiz bir mekân sunulmuş.

Belçika'nın, kilometrekare başına dünyada en çok çizgi roman yazarına sahip ülke olduğunu hatırlatayım; dolayısıyla çizgi roman kahramanları şehrin her yerinde karşınıza çıkabiliyor. Birçok müze, galeri, bitpazarı ve dükkân tamamen çizgi romana adanmış. Yıllar içinde bu çılgınlık daha da geniş alana yayılmış. Brüksel sokakları, bu kahramanların ve yaratıcılarının en büyük vitrini haline gelmiş. Şehirde 80'den fazla duvar resmi var. Sokaklar 1991'den beri düzenli olarak duvar resimleriyle süsleniyor. Hangi kahraman, nerede, diye peşine düştüğünüzde Brüksel'in atmosferini keşfediyorsunuz. Bununla birlikte 2009'dan beri her yıl Eylül ayında Çizgi Roman Festivali düzenleniyor. Müzeleri ve şehirde düzenlenen sayısız etkinlik ve aktivite sayesinde Brüksel, 2012'den beri çizgi roman dünyasının başkenti olmuş. Ancak beni en çok şaşırtan ülkenin son pasaportunda Tenten, Şiriner ve diğer popüler karakterlerin yer alması oldu.

Ne mutlu, birkaç saat de olsa çocukluğumu yaşadım bu yolculukta. Bir gün yolunuz Brüksel'e düşerse bu masalsi yolculuğa siz de katılın. Yaşınız kaç olursa olsun, maceralar ve oyunlarla dolu dünyanın kapısını aralayın. Mutlaka sevdiğiniz bir karakter sizi bekliyor olacak...

missmutfak.com

Rezervasyon
323 64 77

Sıradışı Görünüm, EFSANE TAT

miss
Mutfak

Online
Menü

PÎR'E AÇILAN KAPILAR

Yazı ve Fotoğraflar: **Hasan Durucan**

Çelebiyan Kapısı

Mevlânâ Müzesi'nin Sultan Selim Camii tarafından girişi sağlanan "Dervişan" ve Üçler Mezarlığı'na açılan "Hâmûşân" ile günümüzde ziyaretçi girişlerinin sağlandığı "Küstâhân" ve "Çelebiyân" ola-

Dervişan Kapısı

rak adlandırılan dört adet kapısı bulunuyor.

Müzenin bulunduğu alan, Mevlânâ'nın babası Bahâeddin Veled'in Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubad tarafından Konya'ya davet edilmesi üzerine kendilerine tahsis edilen sarayın bir bahçesi olduğu bilinir. Bahaeddin Veled, Mevlânâ Celâled-dîn-i Rûmî ve oğlu Sultan Veled ile mevlevî tarikatının ileri gelenleri, vefatlarından sonra buraya defnedilmişlerdir. Dönemin Osmanlı padişahlarının yaptığı ilavelerle külliye haline gelen dergâha günümüzde girişler turnikelerle sağlanıyor. Ziyaretçiler, turnikelerden girdikleri bahçeden, müzenin bulunduğu bölüme Çelebiyân Kapısı ile derviş hücrelerinin arasında bulunan geçişten alınıyor.

DERVİŞÂN KAPISI

Dergâhın batısında yer alır. Basık kemeri ve kapının iki yanında yer alan söveleri mermerdendir. Kapı ahşaptan olup çift kanatlıdır. Kapı kanatlarının üzerlerinde, iki adet bronzdan yapılmış kapı tokmağı yer almaktadır. Kapının ana giriş olmasının yanı sıra dervişlerinde girip çıktıkları kapı

olduğu için Dervişân Kapısı olarak adlandırılmıştır.

Kapının üzerinde kurşunla kaplanmış bir saçak yer almaktadır. Saçak ile kapının mermerden yapılmış basık kemerinin arasında 1926 yılına kadar Derviş Hücreleri'nin H.992-M.1584 tarihli yapılış kitabesi yer almaktaymış. Müze envanterinin 980 numarasında kayıtlı olan bu kitabe, halen Hâmûşân Kapısı'nın önündeki "Kitabeler Bölümü'nde" sergilenmektedir. Kapının üzerinde II. Mahmud'un tuğrası yer almaktadır. Bu tuğranın altında III. Murad'ın da kitabesi vardır. Kitabenin içeriğinde ise bölgenin III. Murad tarafından yaptırıldığını dair bilgi bulunmaktadır. Kapıdan girdikten sonra iki kubbeli geçiş mekânına, oradan da ön bahçeye girilmektedir.

ÇELEBİYÂN KAPISI

5 Ocak 1231 tarihinde Sûltânü'l-Ülema Bahaeddin Veled vefat etmiştir. 17 Aralık 1273 tarihinde ise vefat eden Mevlâna'nın "Sultanların Gül Bahçesi" diye adlandırılan yere defninden sonra gül bahçesi yavaş yavaş mevlevîlerin ve Mevlânâ'nın soyundan gelenlerin defnedildiği bir

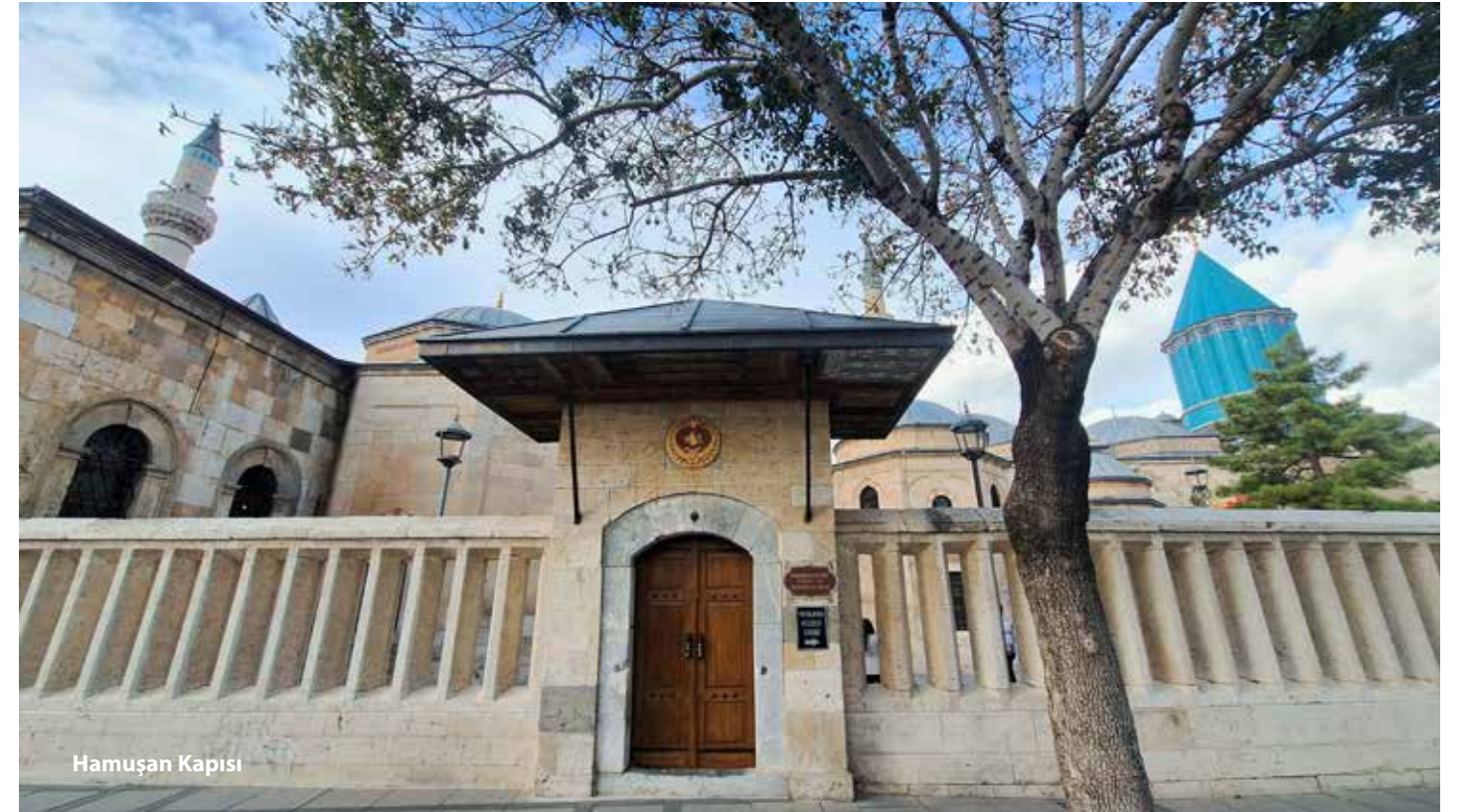

Çelebiyan Kapısı

mezarlık haline dönüşmeye, bir yandan da yeni inşa edilen ilave yapılar ile dergâh büyümeye başlamıştır. Hal böyle seyrederken bu gelişmeler çevreyi de cazip hale getirmiştir. Özellikle Mevlânâ'nın soyundan ge-

lenlerin ikamet ettiği konaklar bu çevrede yer almaya başlamıştır. Dergâhın güneybatısına yapılan Türbe Hamamı, Derviş Hücreleri'ne bitişik yapılan Sultan Veled Medresesi, Dergâhın çevresine adeta bir küçük

şehir görünümü kazandırmış ve türbe önü diye şöhret bulmuştur. Buna bağlı olarak dergâhın kuzeyinde sokaklar ve mahalleler oluşmuştur. Bu mahallelere de Çelebi Sokağı, Çelebi Mahallesi gibi isimler verilmiştir.

Hâmûşân Kapısı

Küstahan Kapısı

Bilindiği üzere Mevlânâ'nın erkek tarafından gelme erkek evlatlarına "Çelebi" denirken hanım tarafından gelme evlatlarına da "Ünas Çelebi" denilmektedir. Çelebi Mahallesinden dergâha gelmek isteyenler, evlerinden tarafta olduğu için dergâhın kuzey batı yönünde yer alan bu kapısını tercih etmişlerdir. Bu nedenle bu kapıya, "Çelebiyan Kapı-

ısı" ismi verilmiştir. Çelebiyan Kapısı, Kültür Bakanlığı'nın desteğiyle 1997 yılında restore edilmiştir.

KÜSTÂHÂN KAPISI

Dergâh'ın kuzey doğu köşesinde yer almaktadır. Yakın tarihte ortaya çıkan bu kapı, 1990'lı yıllarda müze ihata duvarlarında yapılan restorasyon ve onarım çalışmaları sırasında ortaya çıkmıştır. Kapı kemer ve söveleri mermer yapıdadır.

Dergâh'ın eski planlarında burada bulunan kapıya "Pir" isminin de verildiği geçmektedir. Ama Mevlânâ'nın 21. kuşaktan torunu rahmetli Celâlettin Çelebi bu kapının "Küstâhân Kapısı" olduğunu dile getirmiştir. Usule uygun olmayan davranışlar veya bir takım ikazlara rağmen düzeltilemeyen hususlar olduğunda, bu kişilere akşam karanlığında veya akşam ezanından sonra Küstahan Kapısı'ndan yol verildiğini, o nedenle bu kapıya Küstahan Kapısı adı verildiği bilinmektedir.

HÂMÛŞÂN KAPISI

Dervişan Kapısı'ndan girip binbir gün çileye tabi tutulan ve akabinde kendisine "Dede" unvanı verilerek

hücre tahsis edilen, ömür boyunca burada hizmetlerini sürdürdükten sonra da vefat edenlerin son yolculuğuna uğurlandığı kapıdır. Matbah-ı Şerif'te ki alanda cenazeleri yıkanıp bu kapıdan ebediyete uğurlanırlar.

Mevleviler, mezarlıklara aslı Farsça bir kelime olan Hâmûş'dan gelen susanlar yurdu ve susmuşlar anlamına gelen Hâmûşâne veya Hâmûşan derlerdi. Yani Mevlevilik geleneğinde mezarlık veya kabristan kelimeleri kullanılmazdı. Vefat edenlerin defnedildikleri alana hamuşan denilirdi.

Türbenin güney yönüdür. Matbah ve Fatih Sultan Mehmet'in veziri İskender Paşa'nın oğlu, o dönem Konya valisi de olan Hürrem Paşa'nın Türbesi'nden sonra Üçler Mezarlığı'na açılmakta ve Hamûşân Kapısı ile son bulmaktadır. Yine kapının üzerinde II.Abdülhamid'in mermer üzerine işlenmiş tuğrası yer almaktadır.

KAYNAK: Bu anlatımda "https://mevlanaturbesi.semazen.net" isimli web sitesinden alıntılar yapılmıştır.

Her gün bir yerden göçmek ne iyi
Her gün bir yere konmak ne güzel.
Bulanmadan, donmadan akmak ne hoş.
Dünle beraber gitti, cancağızım,
ne kadar söz varsa düne ait.
Şimdi yeni şeyler söylemek lazım.
Hz. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî

Hz. Mevlânâ'nın

752

Vuslat Yıldönümü

köse bucak
DÜNYA

Çizim: Derya Uzun

ŞEB-İ ARUS TÖRENLERİ İLK NE ZAMAN YAPILDI?

AFİŞLERLE ŞEBİ ARUS

Yazı: Jülide Yıldız
Fotoğraflar: Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

COOPERATIVA TEATRO LABORATORIO ALKESTIS
CENTRO DI RICERCA ANTROPOLOGICA E DI SPERIMENTAZIONE PER IL TEATRO

I DANZATORI FOLLI

In collaborazione con:
ISTITUTO DEL TEATRO
DELL'UNIVERSITÀ DI ROMA
UNIVERSITÀ DI NEW DELHI
INDIA
COMUNITÀ MEVLANA DI KONYA
TURCHIA
FACOLTÀ DI MAGISTERO
DELL'UNIVERSITÀ DI SASSARI
BIBLIOTECA SATTA DI NUORO

NUORO
2 NOVEMBRE 1984
Biblioteca Satta, ore 18,00

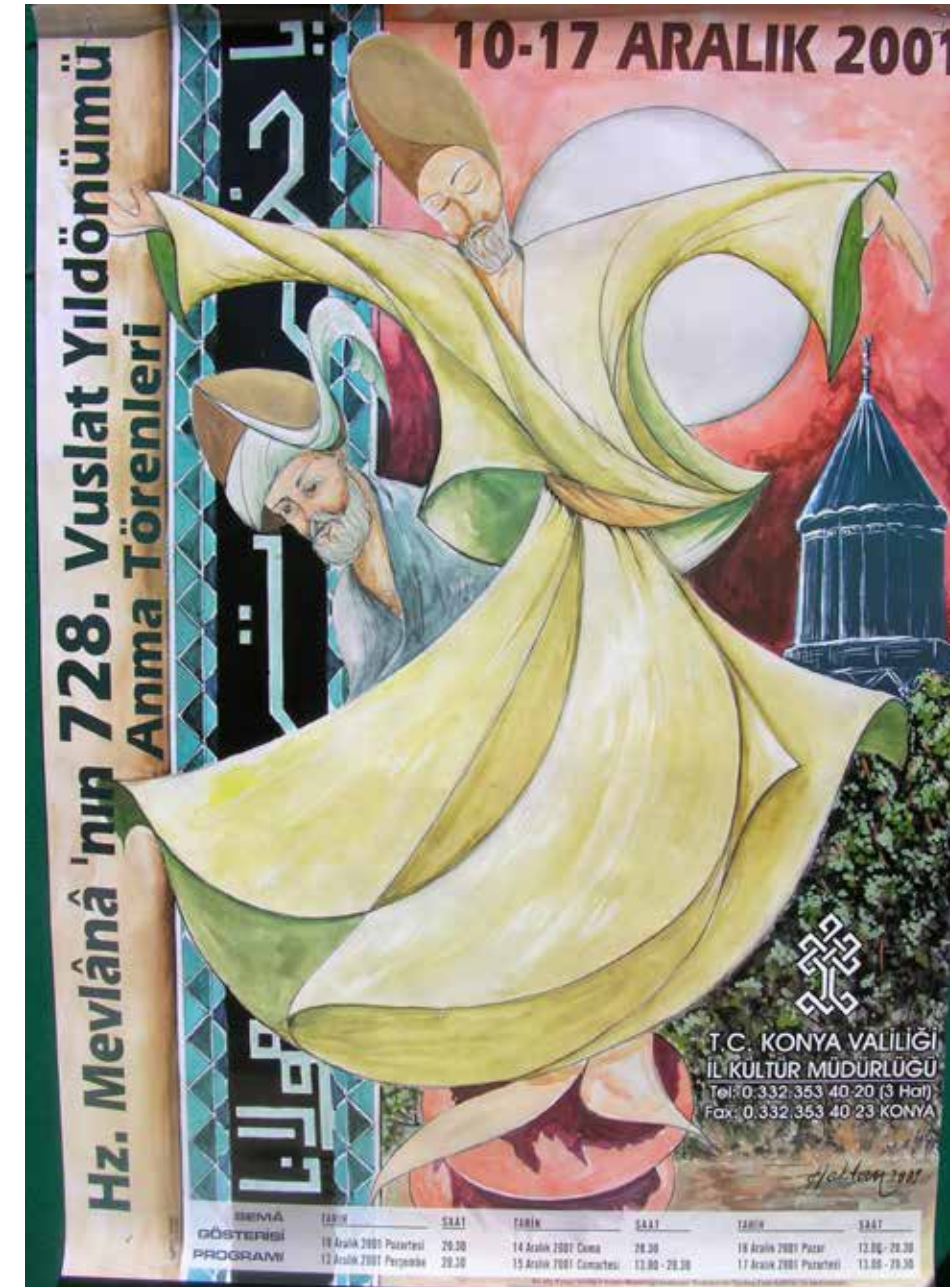
SASSARI
3 NOVEMBRE 1984
Facoltà di Magistero, ore 17,00

CAGLIARI
5 NOVEMBRE 1984
Liceo Artistico, ore 18,30
Via S. Giuseppe (Castello)

CONFERENZE E FILMATI SU:

I DANZATORI ROTANTI DELLA TURCHIA (DERVISCİ)
I DANZATORI FOLLI DEL BENGALA (BAULS)

PER INFORMAZIONI: COOP. TEATRO LABORATORIO ALKESTIS - VIA MONTE SANTO, 78 - CAGLIARI - TEL. 070/283121

Konya'daki Şeb-i Arus Törenlerinin
Tarihsel Gelişimi

Hız. Mevlâna ölümü "Düğün Gece-
si" (Şeb-i Arus) olarak nitelemişti.
Bu yüzden matem yerine zikir, dua,
sema ve sohbet ile geçirilen bir gece
oldu Şeb-i Arus gecesi. Peki, ilk ne za-
man başladı?

17 Aralık 1273'te Hız. Mevlâna vefat
ettiğinde müritleri, dostları ve Konya
halkı onu büyük bir coşkuyla anmaya
başladı. Yani 14. yy. da Mevlâna'nın
hemen ardından, sevenleri Mevlâ-
na'yı zikirle, dua ve sema ile yad et-
meye başladı.

İlk törenler daha sade, dergâhta ya-
pılan manevi toplantılardı. Daha son-
ra Mevlevilik tarikatı kurumsallaşınca
törenler düzenli bir ritüele dönü-
ştü. Her yıl 17 Aralık gecesi Mevlâna
dergâhında sema ayinleri yapıldı.
Osmanlı padişahları da bu törenleri
destekledi, hatta İstanbul'da Galata
ve Yenikapı Mevlevihanelerinde de
anmalar başladı. Böylece törenler
sadece Konya ile sınırlı kalmayıp Os-
manlı coğrafyasına yayıldı.

Cumhuriyet'in İlk Yılları (1925 -
1950'ler)

1925'te Tekke ve Zaviyeler kapatı-

TASAVVUF MÜZİĞİ

VE

SEMA GÖSTERİSİ

THE PROGRAMME OF "SEMA" SHOW

COME

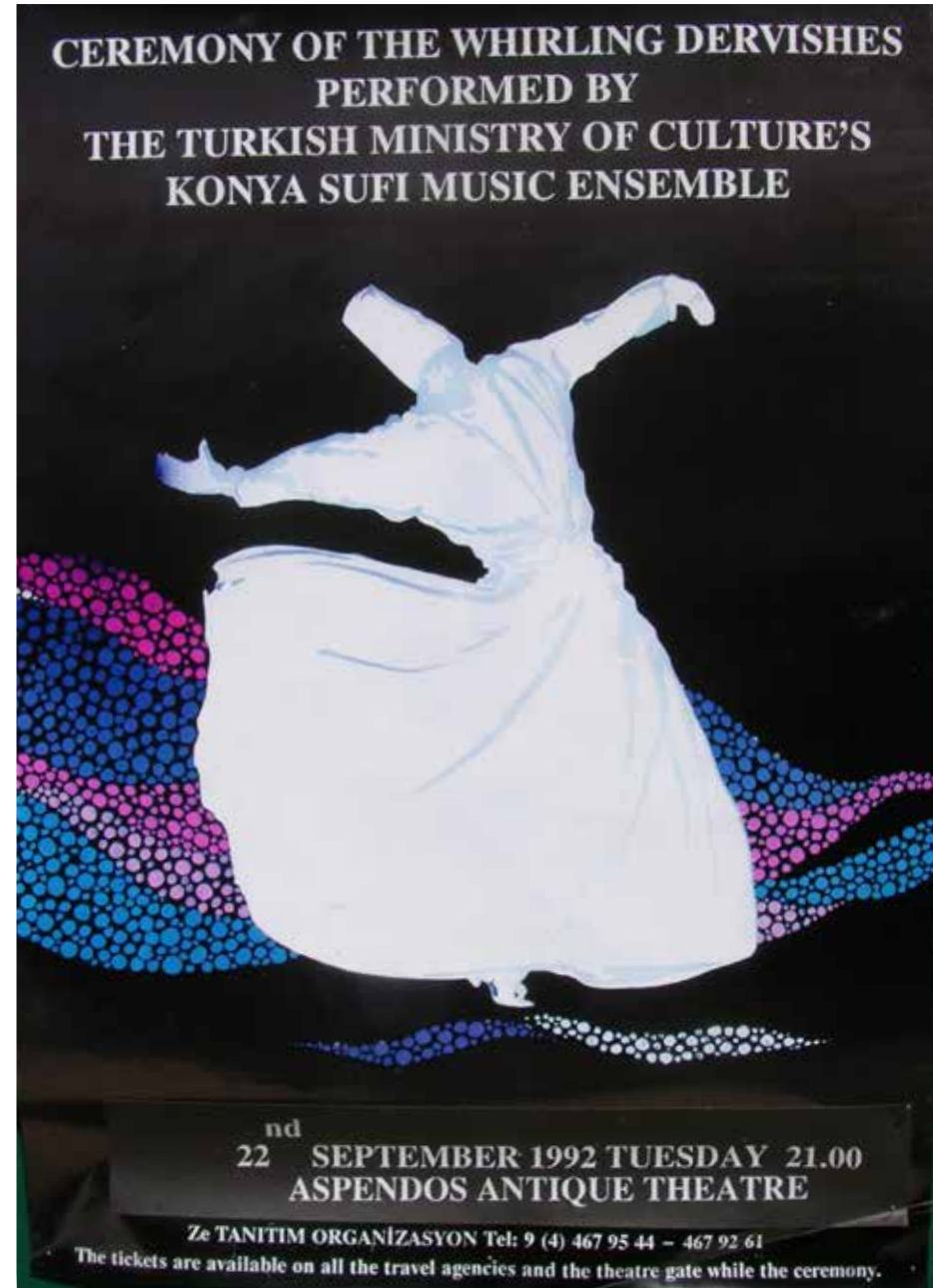
4 NİSAN 2002

20.30

CAM PİRAMİT

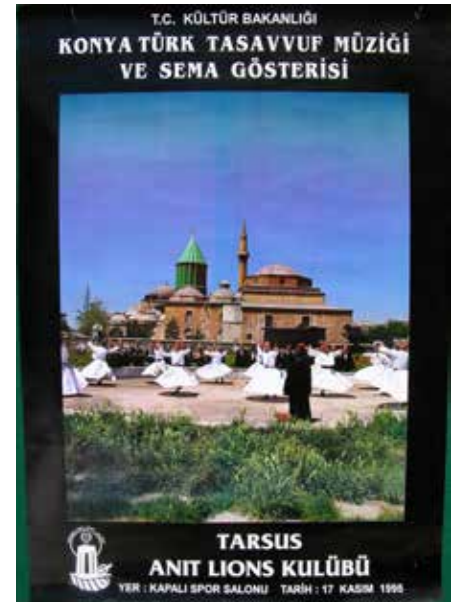
ANTALYA KONYA YÖRESİ
KÜLTÜR ARASTIRMA ve YARDIMLAŞMA DERNEĞİ
Tel & Faks : 0.242.248 32 62

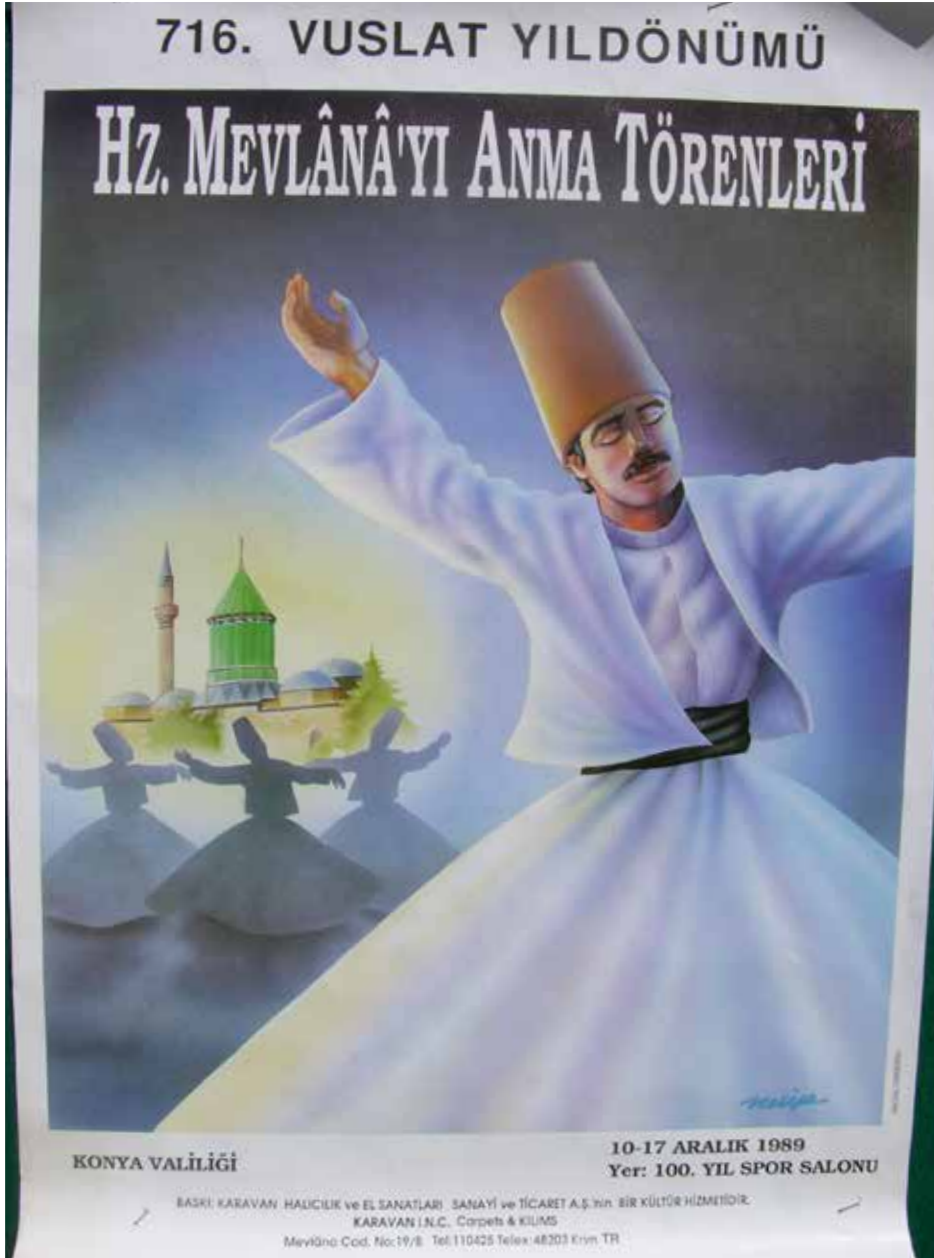

İnca Mevlânâ Dergâhı müze haline getirildi. Bu yüzden sema ve anma törenleri bir süre yasaklandı. Fakat halk arasında gayri resmi şekilde Mevlana'yı anma geleneği sürdü.

1950'lerden günümüze ise; Şeb-i Arus 1953'ten itibaren Konya'da "MEVLANA'YI ANMA TÖRENLERİ" adıyla yeniden yapılmaya başladı. 1964'ten sonra ise devlet desteğiyle uluslararası bir boyut kazandı. Bugün Konya'daki Şeb-i Arûs Törenleri UNESCO (2007) tarafından tanınmış ve "Dünya Mevlâna Yılı" ilan etmiştir. Mevlana'nın 800. doğum yılı olan 2007'de başta Paris olmak üzere,

uluslararası Şeb-i Arus Programları yapıldı. Halen UNESCO çatısı altında farklı kültür merkezlerinde "Sevgi, hoşgörü, barış" temalarıyla etkinlikler düzenleniyor. Ayrıca Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından, sema gösterileri, tasavvuf müziği konserleri, konferanslar, paneller, şiir dinletileri ve ilahi programları ve de uluslararası kültür buluşmaları gerçekleştiriliyor. Her yıl binlerce yerli ve yabancı ziyaretçinin katıldığı büyük kültürel etkinlikler haline gelmiştir. Yani başlangıçta tamamen tasavvufi ve manevi bir ayin iken, zamanla kültürel, turistik ve uluslararası bir etkin-

liçe dönüşmüş durumda.

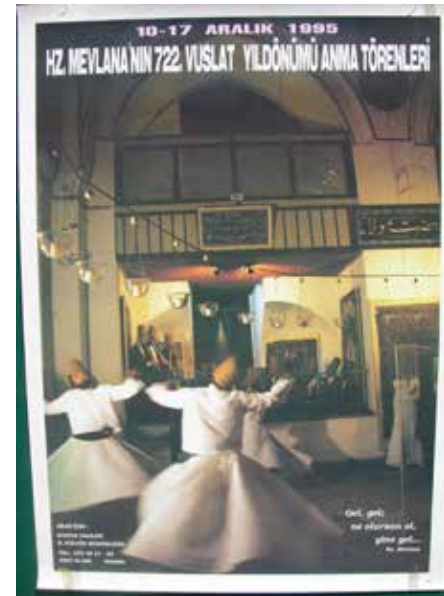
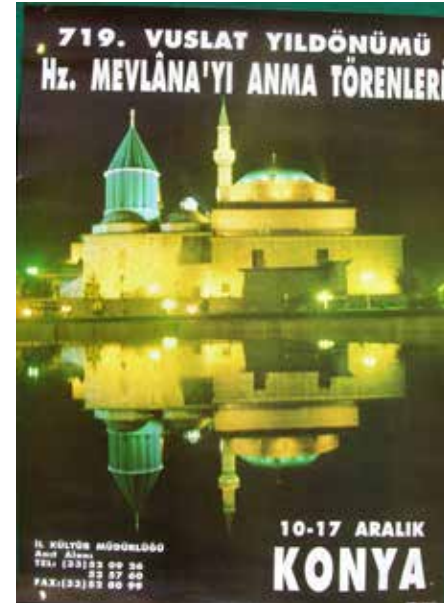
Şeb-i Arus Törenleri Hz. Mevlana'nın vefatından hemen sonra Konya merkezli olarak başlamış olsa da zamanla Mevlevilik tarikatının yayıldığı tüm coğrafyalarda anılmaya başlanmıştır.

Osmanlı Dönemi'nde Konya'nın yanı sıra İstanbul, Bursa, Edirne, Halep, Şam, Kahire, Kudüs ve Balkan Mevlevihanelerinde 17 Aralık gecesi kutlamıştır.

Günümüzde Mevlevilik kültürü ve sema ayinleri UNESCO'nun da Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine girmesiyle, uluslararası bir anma geleceğine dönüşmüştür.

1273'ten 20. yüzyıla kadar Şeb-i Arus Törenleri daha çok Mevlevihanelerin bulunduğu İslam coğrafyası ile sınırlıydı. Günümüzde ise Türk ve İslam toplulukları ve Mevlevi kültürüne ilgi duyan yabancılar sayesinde dünya çapında yapılar hale geldi.

Konya'da anma etkinlikleri dünyanın dört bir tarafından 'Gel' çağrısına uyarak törenlere izlemeye ve Hz. Pir'i ziyarete gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin yoğun katılımıyla 7- 17 Aralık tarihleri arasında düzenlenmektedir. Törenler her yıl olduğu gibi Konya Mevlâna Kültür Merkezinde gerçekleştirilecek.

SEB-İ
ARÛS

Hz Mevlâna'nın
752
VUSLAT
YILDÖNÜMÜ

Muhabbet Vakti

“Muhabbetle acılar bal olur,
derler şifâ bulur.”

Mevlanâ Muahmmmed Celaleddin-i Rûmî

sudelife.com.tr | fatihlude.com

Kebabın Kalbi Odun Ateşinde Atar

18 yıllık ustalığın meşe odunuyla buluştuğu yer
Köşem Kebap Ali Usta

Damak tadına ve lezzete önem verenlerin adresi belli: Köşem Kebap.

Konya'da bir buçuk yıldır hizmet veren Köşem Kebap, odun ateşinde pişen özel kebabları ve geleneksel tatlarla kattığı ustalıklı yorumlarıyla dikkat çekiyor.

"Lezzetin Köşesi" sloganıyla yola çıkan işletme, kısa sürede ağızının tadını bilenlerin uğrak noktası oldu.

Konya'da kebabın özüne sadık kalırken yenilikçi dokunuşlar ekleyen Köşem Kebap, her tabakta emek ve ateşin ustalığını buluşturuyor.

Ali Usta, burada tadılacak her bir lezzetin kendilerine has dokunuşlarla hazırlandığını ve tadanın bambaşka bir deneyim yaşadığını belirtiyor. 18 yıldır bu işi yaptığını söyleyen Ali Usta, Köşem Kebap'ın öne çıkan lezzetlerinden de bahsediyor.

Tavuk But Kebabı, sıradan but kebablarını unutturacak türden. Burada butlar, fırın kebabı yağında pişiriliyor. Ali Usta, "Et közü görmeden kebab olmaz," diyerek özenle seçilmiş büyük butları odun ateşinde pişiriyor.

Köşem Kebap'ın bir diğer fark yaratan lezzeti ise Fırın Kebabı. Geleneksel Konya usulüne sadık kalınarak, bakır kazanlarda ve meşe odunuyla pişirilen kebab; meşe odununun verdiği derin tat ve koku sayesinde damakta unutulmaz bir iz bırakıyor.

Menüde yer alan Kuzu Gerdan Kebabı, tandır kazanının en alt kısmında ağır ateşte yavaş yavaş pişiriliyor. Bu yöntem, etin lif lif dağılmasını ve yumuşacık bir kıvam almasını sağlıyor.

Tandır Çorbası da Köşem Kebap'ta farklı bir yorumla hazırlanıyor. Usta, çorbayı doğrudan fırın kebabının etiyle yaparak geleneksel lezzeti adeta bir ana yemeğe dönüştürüyor.

Konya mutfağının vazgeçilmezlerinden Tandır Tiriti de mekânın gözde lezzetlerinden biri. Köşem Kebap, bu yerel yemeği tandır etinden hazırlayarak tritin üzerine ekliyor ve geleneksel lezzete kendi imzasını atıyor.

Köşem Kebap'ta yukarıda bahsettiğimiz lezzetlerin dışında birçok başka seçenek de bulabilirsiniz. Unutmadan, her Pazartesi güveçte kuru fasulye günü!

Bunca güzel lezzetin fiyatlarını duyunca şaşıracaksınız.
Köşem Kebap adının hakkını veriyor: Gerçekten de, lezzetin köşesi burası!

Burası Ali Usta'nın yeri — Ankara Yolu'nda, SSK binasının arkasında.
Gerçek lezzet usta ellerde!

www.kosemkebabaliusta.com.tr

Lezzetin Köşesi **KÖŞEM KEBAP ALİ USTA**

Sadece yemek değil, bir lezzet deneyimi yaşarsınız. Ali Usta'nın elinden çıkan her lezzet, gerçek kebab tutkunları için özenle hazırlanır. Her lokmada emek, her tabakta lezzet.

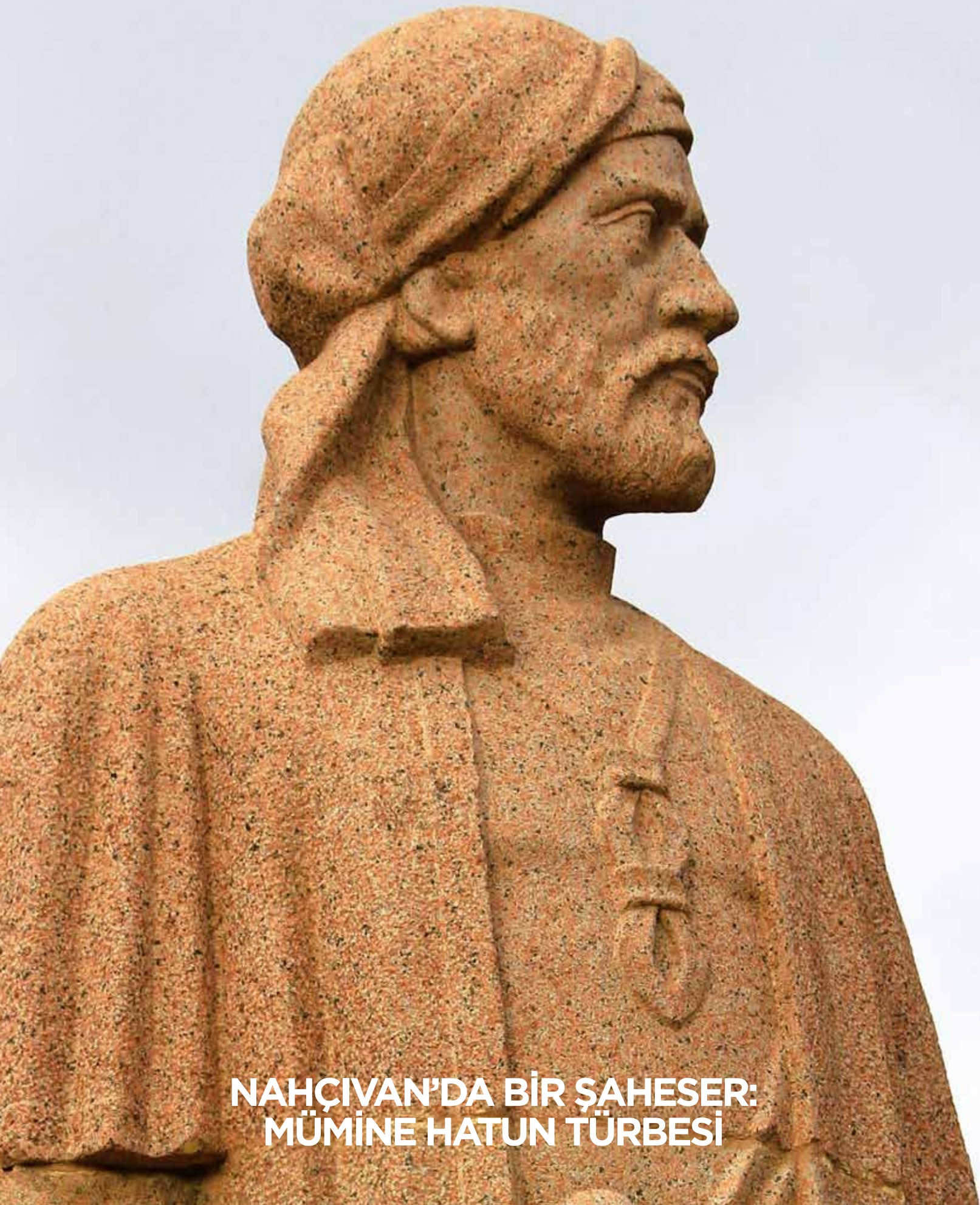
Lezzetin Peşindeysen, Biz Buradayız.

Fevzi Çakmak Mah. 10503. Sk. No:1 (SGK Arkası) KARATAY/KONYA
+90 536 826 0058 | +90 332 342 4603

**MENÜMÜZ,
FİYATLARIMIZ VE
TÜM LEZZETLER İÇİN**

**QR KODU
TARATIN**

NAHÇIVAN'DA BİR ŞAHESER: MÜMİNE HATUN TÜRBESİ

Yazı ve Fotoğraflar: **Ahmet Kuş**

Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti sadece bir sınır komşusu olmaktan ziyade birbirimize kardeşlik hukukuyla bağlı olduğumuz bir gönül coğrafyasıdır. Coğrafya ve nüfus olarak Asya'nın en küçük ülkelerinden biri olan Nahçıvan köklü bir geçmişe sahiptir. Nahçıvan, ülkemizin de taraf olduğu, 1921 Moskova ve Kars antlaşmalarına istinaden özerk statüsü devam etmek kaydıyla Azerbaycan'a bırakılmıştır. İç işlerinde özerk, savunma ve dış işlerinde ise Azerbaycan'a bağlıdır. "Şark Kapısı" olarak da adlandırılan Nahçıvan, Kafkasya'nın en eski yerleşimlerinden biridir. Müslümanların bu coğrafyayı fethetmesinin ardından Nahçıvan; Arap valileri, Selçuklular, İldenizliler, Harzemşahlar, İlhanlılar, Timurlular, Akkoyunlular, Karakoyunlular, Safeviler ve Kaçarların idaresinde kalmıştır.

Kuzey ve doğuda Ermenistan'la, güney ve batıda İran'la komşu olan Nahçıvan'ın kuzeybatısında Türkiye ile kısa bir sınırı vardır. Dilucu/Sederek adı verilen bu sınır bölgesinde, Aras Nehri üzerinde bulunan "Hasret Köprüsü" Türkiye ile Nahçıvan'ı birbirine bağlamaktadır. Şimdilik Azerbaycan'la fiziki bağlantısı olmayan Nahçıvan, Türk devletleri arasında Türkiye ile kara sınırı olan tek ülkedir. Culfâ'da Nahçıvan'ı kara ve demir yoluyla İran'a bağlayan bir sınır kapısı daha bulunmaktadır. SSCB döneminde yapılan, Nahçıvan'ı Ermenistan üzerinden Azerbaycan'a bağlayan kara ve demir yolu ise 1990'lı yılların başından beri kullanılmamaktadır. Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, başkent Nahçıvan'la buna bağlı Babek, Culfâ, Kıvrak, Ordubad, Haydarabad, Şahbuz ve Şerur adlı 7 rayondan oluşmaktadır.

Sadece Türkiye ve İran'ın Başkonsoloslukları bulunan Nahçıvan'a ülkemizden ulaşımın en kolay yolu Türk Hava Yolları'nın İstanbul-Nahçıvan arasında düzenlediği uçak seferleridir. Ayrıca İstanbul'dan uçakla İğdir'a intikal edip karayoluyla Nahçıvan'a gitmek de mümkündür. Nahçıvan'da astım hastalarının tedavisine yönelik olarak Duzdağ Fizyoterapi Merkezi ve deri hastalıklarının tedavisi için Culfâ'da Darıdağ Arsenikli Su Tedavi Merkezi bulunmaktadır. Ayrıca ülkemizden çok sayıda genç üniversite öğrenimi için gitmektedir. Nahçıvan'da üç üniversite mevcut olup bunların bazı bölümleri ÖSYM'nin tercih kılavuzunda da yer almaktadır.

Nahçıvan tarih boyunca yetiştirdiği devlet ve ilim adamları, sanatçılar, mimarlar, şair ve

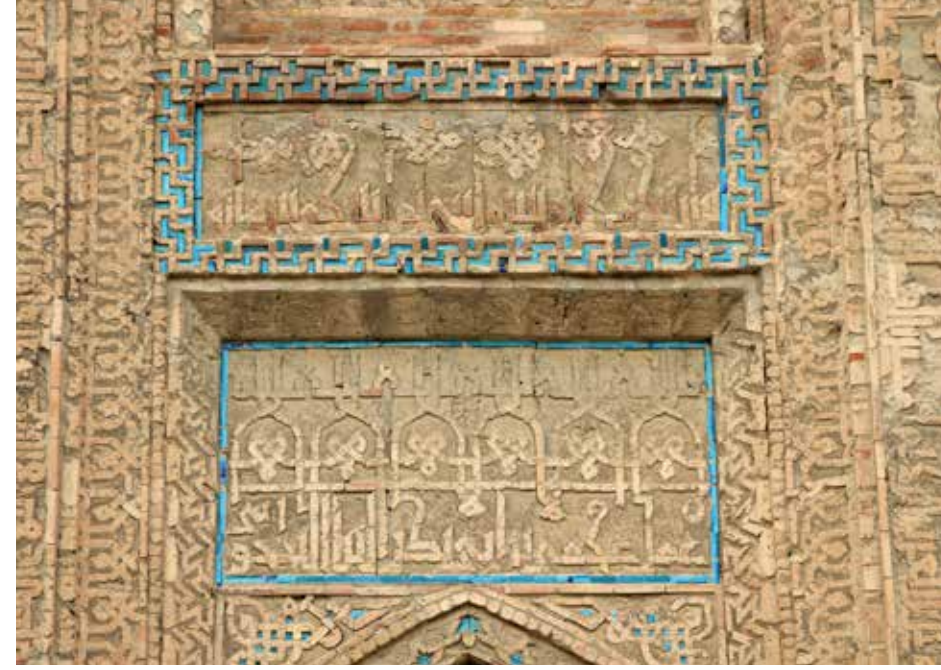
edebiyatçılarıyla ön plana çıkmıştır. Bunlar arasında ilk akla gelen Azerbaycan'ın ulusal lideri Haydar Aliyev'dir. Azerbaycan'ın ikinci Cumhurbaşkanı Ebulfaz Elçibey de Nahçıvanlıdır. Mutasavvıf Baba Nimetullah Nahçıvanî, mimar Ebu Bekir Nahçıvanî,

devlet adamı-düşünür Fahrettin Hinduşah Nahçıvanî, şair-yazar Hüseyin Cavid, âlim Nasiruddin Tusi, kimyager Yusif Mammada-lyev, yazar Celil Memmedguluzade, tiyatro sanatçısı M. Said Ordubadî, ressam Behruz Kengerli, şair Mehmet Araz ve ressam İbra-

him Safi de Nahçıvanlıdır.

Nahçıvan için stratejik öneme sahip olan Zengezur Koridoru, İkinci Karabağ Savaşı'nın Azerbaycan tarafından kazanılmasının ardından Azerbaycan ve Ermenistan arasında imzalanan ateşkes antlaşması gereğince Azerbaycan ile eksklav parçası olan Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti arasında kara ve demir yolu bağlantısı kuracak olan ulaşım koridorudur. Ermenistan topraklarında inşa edilmesi planlanan koridor Nahçıvan Özerk Cumhuriyetini Azerbaycan ve Türkiye ile bağlayarak, Nahçıvan'dan Türkiye'ye, oradan Akdeniz üzerinden diğer Batı ülkelerine ulaşmayı hedeflemektedir. Terter ve Arpa nehirlerinin üst akışından Aras Nehri'ne kadar olan Zengezur Koridoru'nun uzunluğu 130 km'dir. İran ise şimdilik projeye sıcak bakmamaktadır.

Ülkedeki tarihî eserler genellikle başkent Nahçıvan'ın şehir merkezinde, Ordubad ve Culfa'da yer almaktadır. Mümine Hatun Türbesi, Yusuf bin Kuseyr Kümbeti, Han Sarayı, Nuh Peygamber Kümbeti, Cuma Mescidi, Devlet Tarih Müzesi, Karabağlar Zaviyesi ve Türbesi, Ordubad Cuma Mescidi, Ordubad Tarih ve Yerel Kültür Müzesi, Gülistan Kümbeti, Haydar Aliyev Müzesi, Devlet Halı Müzesi, Devlet Bayrakları Müzesi, Millî Değerler Müzesi, Köhne Kale, Haydar Mescidi, Hüseyin

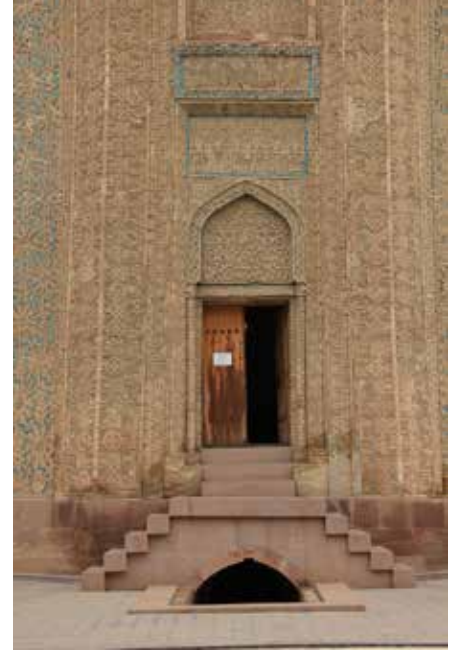
yin Cavid Evi Müzesi, Hüseyin Cavid Anıt Mezarı, Nahçıvan Turizm Danışma Merkezi (Zaviye), Nahçıvan Tren İstasyonu, Nahçıvan Buzhanesi ve Duzdağ Tuz Mağarası, Takeşiyi Mescidi, Ordubad Medresesi, Ambaras Mescidi, Dilber Mescidi, Ordubad Hamamı, Ordubad Buzhanesi, Darkend Türbesi ve bir Selçuklu yerleşmesi olan eski Gilan şehri kalıntıları, Kazancı Köprüsü, Leketağ Köprüsü ve Şeyh Horasanî Türbesi, Nahçıvan Özerk Cumhuriyetinde görülmesi gereken belli başlı yerlerdir.

Elbette diğer tarihî eserler de önemli ama sadece Mümine Hatun Türbesi'ni görmek için bile Nahçıvan'a gidilebilir. Günümüzde genellikle Mümine Hatun Türbesi adıyla bilinen yapı seyahatnamelerde "Atabey Türbesi" ve "Han Kulesi" adıyla da geçmektedir. Saray, taç kapı ve camisi günümüze

ulaşmayan külliye, 19. yüzyılın sonunda çekilen fotoğraflardan anlaşıldığına göre kümbetle önündeki çifte minareli taç kapı ve yakınındaki Cuma Mescidi'nden ibaret olup İldenizliler Sarayı'nın bir parçasını oluşturmaktaydı. Külliye'nin türbe dışındaki binalarının bulunduğu alan; pazaryeri, park ve yol olarak düzenlenmiştir. Mümine Hatun Türbesi kitabesine göre Azerbaycan Atabegi Şemseddin İldeniz'in eşi Mümine Hatun için oğulları tarafından M.1186'da Ebu Bekir Nahçıvanî'ye inşa ettirilmiştir. Bazı kaynaklara göre Mümine Hatun, Şemseddin İldeniz'in eşi olmadan Selçuklu hükümdarı II. Tuğrul Bey'le evliydi. Ancak kitabenin bazı kısımları eksik olduğu için bu hususlar karanlıkta kalmaktadır.

İldenizliler, Azerbaycan ve çevresinde hüküm sürmüş bir hanedanlıktır. Hanedan-

lığın kurucusu Şemseddin İldeniz, Kıpçak Türklerindendir. Devletin temelleri Şemseddin İldeniz'in M.1148'de Azerbaycan valiliğine tayiniyle atılmıştır. M.1160'da üvey oğlu Arslanşah bin Tuğrul'un atabeg olmasıyla İldenizliler bölgede önemli bir güç hâline gelmiştir. Kendi adlarına sikke kestirip hutbe okutan atabeglerin ilk üçü, Irak Selçuklu sultanları üzerinde tam bir hâkimiyet kurmuşlar ancak bu arada şeklen onlara bağlılıklarını sürdürmüşlerdir. M.1210'da Ebu Bekir'in vefatından sonra

yerine kardeşi Özbek geçmiştir. Özbek'ten sonra M.1225'te hanedanın başına Celaleddin Harzemşah'ın onayıyla sağır ve dilsiz olan oğlu II. Kızılarslan geçmişse de İldenizliler, Özbek'in ölümüyle fiilen tarihe karışmıştır. Gürcü saldırılarına karşı Müslümanların müdafaasını üstlenmiş olan İldenizliler Azerbaycan'ın iktisadi, içtimai ve siyasi hayatında önemli rol oynamışlardır. İldenizliler âlim, edip ve şairleri himaye etmişler, Nahçıvan, Tebriz ve Hemedan gibi şehirleri mimari eserlerle süsleyip önemli birer medeniyet merkezi hâline getirmişlerdir. Dönemin mimarisine örnek oluşturan en görkemli eser ise Mümine Hatun Türbesi'dir.

Mümine Hatun Türbesi'nin yapımında tuğlanın yanı sıra cephelerde ve külâhta sırlı tuğla, kaidede ise kesme taş kullanılmıştır. Mimaride tuğla kullanımı çok eski dönemlere kadar giden bir gelenektir. Tuğlanın İslam mimarisinde duvar örgüsünün yanı sıra kaplama malzemesi olarak süslemede kullanımı 10. yüzyıldan itibaren Horasan, Türkistan ve Gazne'de başlamıştır. Tuğlanın hem yapı hem de kaplama malzemesi olarak süslemede kullanıldığı ilk örnek

Buhara'daki Samanoğlu İsmail Türbesi'dir. Özbekistan'ın Semerkant şehrinin Tim köyündeki Arap Ata Türbesi de 10. yüzyıla ait diğer bir örnektir. Taş kaide üzerine tuğladan yapılmış kümbet 25 m yüksekliğinde olup dıştan ongen, içten silindirik planlıdır. Konik ya da ongen olduğu tahmin edilen piramit külâhı yıkılmış ve içteki kubbesi ortaya çıkmıştır. Külâhın sırlı tuğlayla kaplı olduğu kalan kısımlardan anlaşılmaktadır. Altında cenazeliği bulunan yapının dış yüzeyleri çok güzel süslemelerle kaplıdır. Bu tuğla süslemeler arasında yer yer firuze ve açık mavi renklerde sırlı tuğlalar kullanılmıştır. Yapının doğusuna yerleştirilen kapı dışında bütün cepheler aynı düzendedir. Kapının iki yanında geometrik süslemeli

çerçeveler devam ederken kapı üzerindeki yüksek sivri kemerli nişin içi geometrik desenler ve çinilerle doldurulmuştur. Gövdenin üst kısmında, bütün cepheleri dolaşan şeritte yer alan inşa kitabesi küfi hatla yazılmıştır. Kitabedeki baninin adının bulunduğu kısım tahrip olduğu için okunamamaktadır. Tarih kitabesi portali kuşatan bordür üzerinde bulunmaktadır. Usta kitabesi ise portal kemerinin üzerindeki dikdörtgen panoda yer almakta olup "Ameli Acemi bin Ebu Bekir el-Benna el-Nahcivani" yazmaktadır. Tuğla örgülü sivri kubbenin iç yüzünde üç adet olduğu tahmin edilen rozetlerden biri yüzeyden taşkın olarak yerleştirilmiş olup üzeri motiflerle süslenmiştir.

Türbenin cenazelik katına doğudaki dehlizden inilmektedir. Ongen planlı bu bölümün ortasındaki ongen payeden çıkan kaval silmeler, altyapının tonozunu ve tuğlanın

değişik dizilişleriyle duvarlarını sararak yıldız şeklinde bir görüntü oluşturmaktadır. Türbenin gövdesi kuzeye doğru yaklaşık 10 derece eğiktir. Kaidedeki taş kaplamalarla gövde, zeminden yaklaşık 1,5 m yüksekliğe kadar yer yer yenilenmiştir. Dikkatli bakıldığında zaman yenilenen kısımdaki süslemelerin orijinal olmadığı kolayca seçilebilmektedir. Dış yüzeyinde son derece güzel süslemelere sahip olan türbenin alt kısmı nem sebebiyle taş kanseri sorunuyla karşı karşıyadır. Tedbir alınmazsa nem gelecekte üst kısımlarda da bozulmalara sebep olacaktır. Türbenin etrafı park ve açık hava müzesi olarak düzenlenmiş olup eski dönemlere ait taş eserler ve mezar taşları sergilenmektedir.

Mümine Hatun Türbesi'yle aynı tarihlerde inşa edilen Nahçıvan Cuma Mescidi ise günümüze ulaşmamıştır. Mümine Hatun Türbesi'nin yakınında bulunan Nahçıvan Cuma Mescidi 18. yüzyılın sonlarında Ruslar tarafından yıkıldıktan sonra, bu caminin 300 m kuzeybatısında yeni bir Cuma Mescidi yaptırılmıştır. Cuma Mescidi 2007'de restoratör mimar Azer Nesirli ve Ziya Aliyev tarafından restore edilmiştir.

Tarihle doğanın, gelenekle modernliğin kucaklaştığı bir coğrafya olan Nahçıvan'ı gezmek için birkaç gün ayırmanız yeterlidir. Kardeş Azerbaycan'ın şirin bir köşesi olan Nahçıvan'a ülkemizden ulaşım oldukça kolaydır. Doğal zenginliklerinin yanı sıra farklı dönemlere ait tarihi eserleri ve köklü kültürüyle de dikkat çeken Nahçıvan gezginlere her mevsim farklı sürprizler sunan bir destinasyondur. Türk mutfağıyla benzer özelliklere sahip olan Nahçıvan mutfak kültürü de kadim bir geleneğin ürünüdür. Lüle kebabı, piti aşı, dolma, hingel, dovga çorbası, düşbere, gürze, şah pilavı, narnumru, bozbaş köftesi, yeşil omlet, şuba, hamur aşı, pelmeni, pekmezli baklava gibi Azerbaycan ve Nahçıvan mutfağına has lezzetler sizleri beklemektedir.

...Karanlığın ardında nice güneşler var!

*752. Vuslat Yıldönümünde
Hz. Mevlana'yı rahmetle anıyoruz.*

ŞERİNA RAZANİ

Söyleşi: **Pornpansa Yamrung Palaz**
Fotoğraflar: **İsmail Değirmenci**
Çizimler: **Şerina Razani**

Konya onun vazgeçilmez rotası olmuş. Onun tabiriyle Hz. Mevlâna çağırıdıkça, yılda birkaç kez geliyor Konya'ya. Adı Şerina Razani, İranlı. Şiirler yazıyor, çizimler yapıyor, besteler yapıyor. Tüm bunları yapmasına sebep 'aşk'mış. Gelin bundan sonrasını ondan dinleyelim.

Kendinizi tanıtır mısınız?

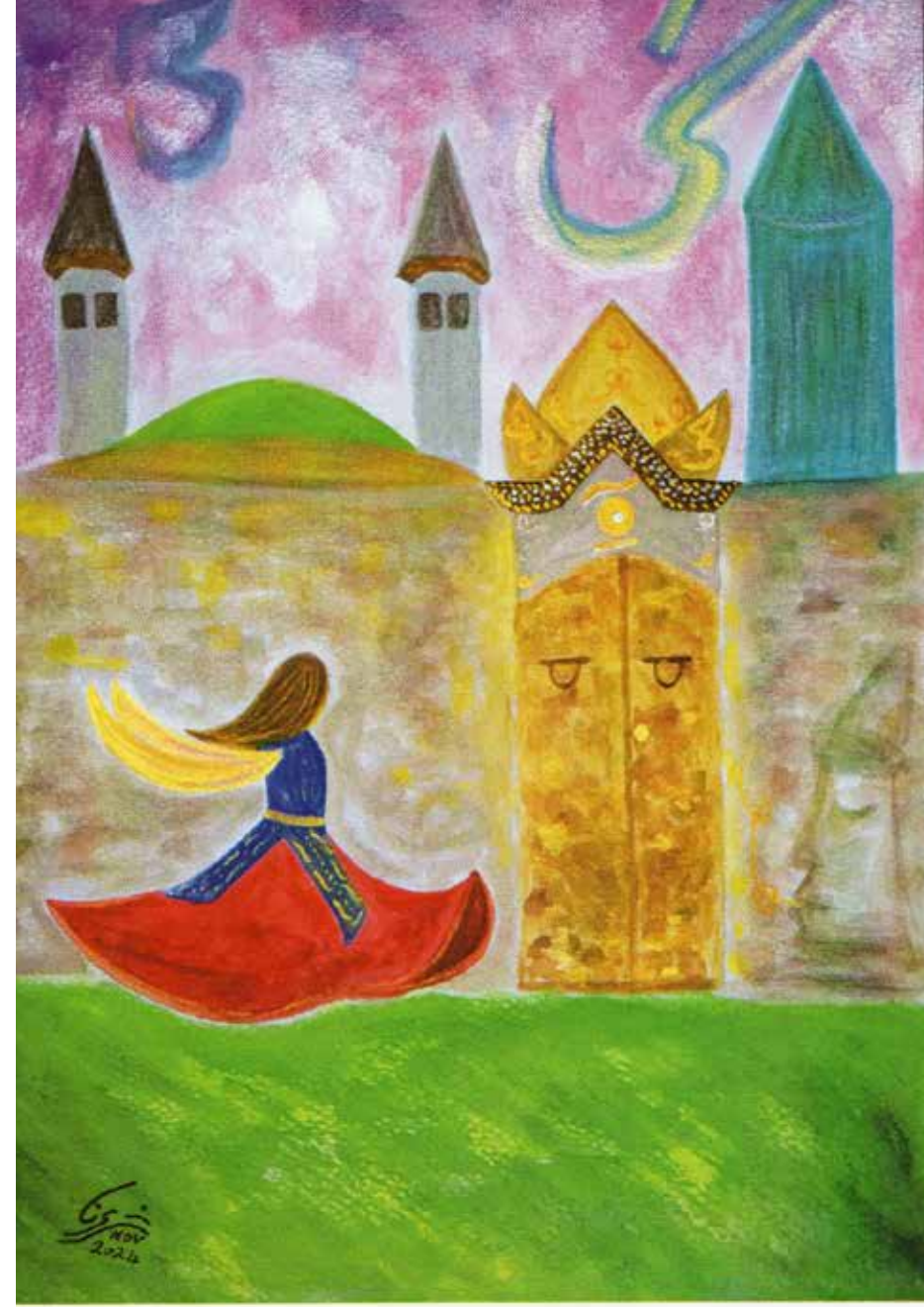
Ben Şerina Razani, İranlıyım, Tahran'da yaşıyorum, 13 yaşından beri müzikle uğraşıyorum. Babamın müzikte para yok, oku demesine rağmen müziği bırakmadım.

Türkçe konuşuyorsunuz, nereden öğrendiniz?

2021 Yılında Türkiye'ye gelmek için piyanomu sattım. Türkiye'ye geldim çalıştım, insanlarla konuştukça dinledikçe ve bazı insanların yardımcı olmasıyla öğrendim.

2021 Türkiye'ye ilk gelişiniz miydi?

Hayır, 2018'den beri ara sıra geliyordum.

2021'de uzun süre kaldım. Sonra İran'a döndüm. Şimdi yılda birkaç kez sadece Konya'ya Hz. Mevlâna ve Şems için geliyorum.

Ne zamandan beri çizim yapıyorsunuz? Çiziminizin tarzı nedir?

Şerinaizm diyorum tarzıma yani bana özel. Yeni başladım sayılır beş senedir çizim yapıyorum. Çoğunlukla sulu boya ve akrilik boya kullanıyorum. Bazen karakalem ya da kuru boya çizimler yaptığımda oluyor.

2019'da Konya'ya geldim, çok beğendim ve dedim ki burası benim yaşamak istediğim şehir. Konya'ya gelip yaşamak için hazırlık yaptığım sırada korona pandemisi başladı. İki sene eve kapanıp çizimler yaptım. Sonra bir rüya gördüm. Denizin üzerinde sema yapıyordum. Hemen kalkıp rüyamı çizdim. Sonra Konya'ya geldim, iki ay kaldım ve

sema yapmaya başladım. İran'a döndüğümde evimde odamda hem saz çalarak hem tambur çalarak sema yapmaya devam ettim. Sema yaparken bir ilham geldi, şu şiiri yazdım ve besteledim.

این من دیوانه در کف میخانه

مست و خراباتم از غم مستانه

زانکه شدم آزاد از غم خود آباد

در ره تو رفتم از عالم بیگانه

İşte ben, bir meyhanenin zemininde yatan bir deli,

Sarhoşum ve harabeyim, aşkın kederiyle mestim.

Çünkü kendi kederimden kurtulup huzura erdim,

Senin yolunda yürüdüm, bu aleme yapancı oldum.

Hz. Mevlâna ile ne zaman tanıştın, daha doğrusu Mevlana'nın şiirlerini ne zaman bestelemeye başladın?

Daha önce az da olsa Mevlana'nın şiirlerini okuyordum. 2019'da ona âşık oldum. Mevlâna benim hocam. Aşk benim için nur gibi bir şey.

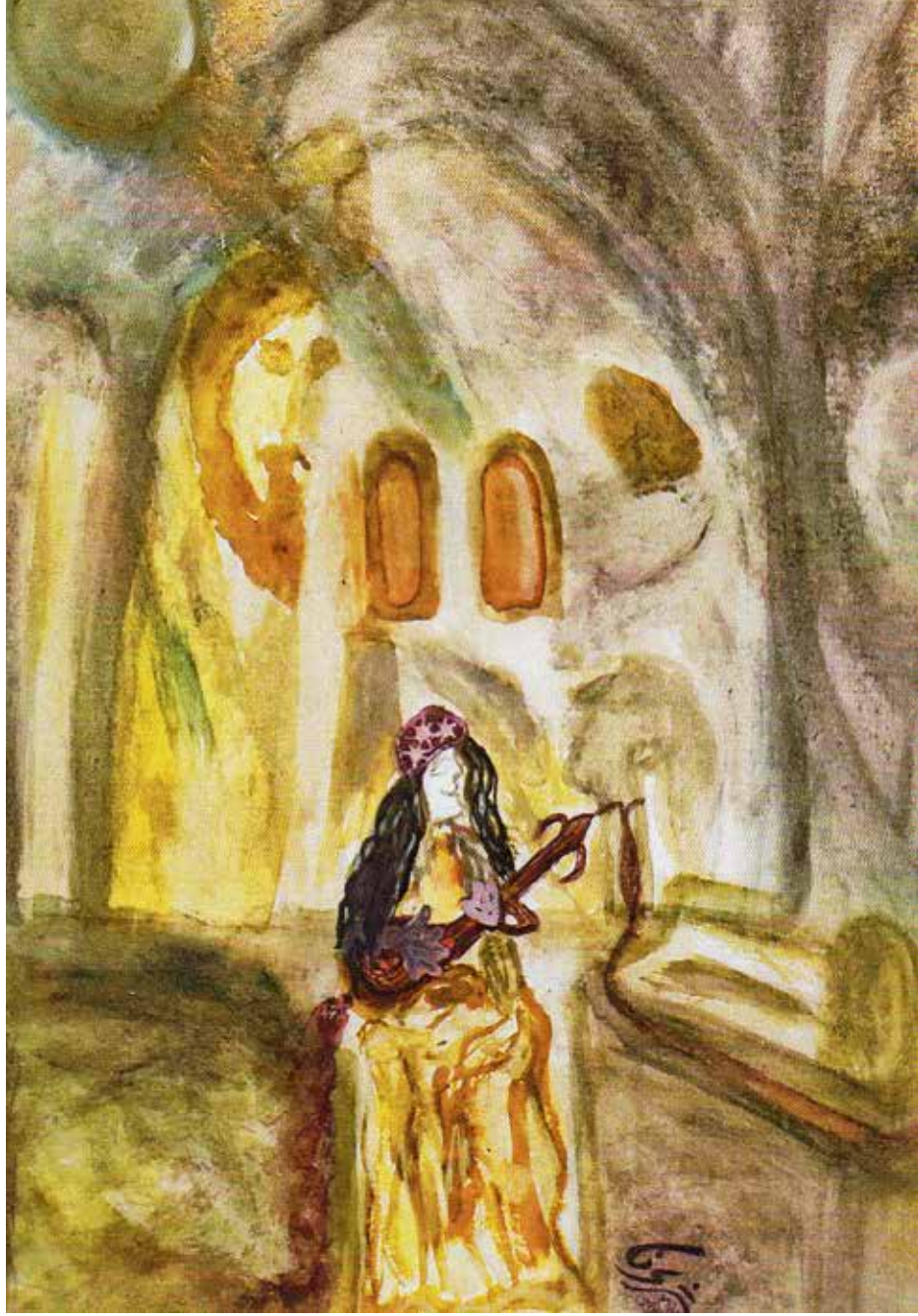
Bize Mevlana'yı tarif eder misin?

Hz. Mevlâna benim hocam hayatta bazen bunaliyorum, kızıyorum, Mevlâna bana şiirleriyle cevap veriyor. O şiirleri besteliyorum, söylüyorum.

Kaç besteniz var?

Otuz tane bestem var. Çoğu Mevlana'dan

ama benim şiirlerimde var, Şadi Şirazi'den de var.

Çizimlerinizin çoğu Mevlâna ile ilgili neden?

Bana ilham geliyor. Hz. Mevlâna Türbesinde ya da Şems Tebrizi Türbesi'nde oturuyorum,

bu çizimler kafamda beliriyor. Elim çizmeye başlıyor. Sürrealist çizmeyi seviyorum.

Çizimlerinizin manası var mı?

Evet bana göre her resmimin bir manası var ama her bakan kendince bir şey anlıyor.

Konya'ya yılda kaç kez geliyorsun?

Valla bilmiyorum, her seferinde bu son di-yorum ama gene duramayıp geliyorum. Hz. Mevlâna çağırıyor. Her geldiğimde yeni şeyler buluyorum burada...

Son olarak ne söylemek istersin?

Eğer saf kalbinle Mevlana'ya gelersen ve sorular sorarsan cevabını alırsın ve o sana yol gösterir. Ama bu yolda tutkulu olmalısın, samimi olmalısın. Mevlâna safi ruhla ona yaklaştığınızda, size kişisel olarak cevap verir. Kimisi cevabını çabuk alır, kimisinin ki yıllar sürer ama mutlaka alır.

Hz. Mevlâna kapılarını herkese açıyor.

Söyleşi için teşekkürler.

Şems ile Mevlana arasında...

BAŞKAN ALTAY'DAN AİLESİ KONYA'DA İKAMET EDEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE MÜJDE

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, gençlerin hayallerine giden yolda yanlarında olmaktan büyük mutluluk duyduklarını belirterek, ailesi Konya'da ikamet eden lisans düzeyindeki 30 bin öğrenciye 10.000 lira eğitim desteğinde bulunacaklarını açıkladı.

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, ailesi Konya'da ikamet eden lisans düzeyindeki 30 bin öğrenciye eğitim desteğinde bulunacaklarını söyledi.

Konya Büyükşehir Belediyesi olarak öğrencilerin fırsat eşitliği içinde yetişmesi için tüm imkânları seferber ettiklerini belirten Başkan Altay, gençlerin hayallerine ulaşabilmeleri amacıyla eğitime verdikleri desteği bir görev değil, gönülden bir sorumluluk olarak gördüklerini ifade etti.

LİSANS DÜZEYİNDEKİ 30 BİN ÖĞRENCİYE EĞİTİM DESTEĞİ

Başkan Altay, binlerce yıllık medeniyetin mirasını yarınlara taşıyacak gençleri eğitim hayatlarında desteklemeye devam edeceklerini belirterek, “Bildığınız gibi, ilkokul 1’den lise son sınıfa kadar olan öğrencilerimiz ile üniversiteye hazırlanan gençlerimize eğitim desteğinde bulunuyoruz. Şimdi ise, bunlara ilave olarak; ailesi Konya’da ikamet eden lisans düzeyindeki 30 bin öğrencimize eğitim desteğinde bulunacak olmanın mutluluğunu yaşıyoruz” dedi.

“GENÇLERİMİZİN YANINDA OLMAYA DEVAM EDECEĞİZ”

Gençlerin hayallerine giden yolda yanlarında olmaktan büyük mutluluk duyduklarını vurgulayan Başkan Altay, “Belediyemizin web sitesi üzerinden yapılacak başvurular sonrası, şartları sağlayan öğrencilerimizin hesaplarına Şubat ve Mayıs aylarında 5 bin liralık iki eşit taksitte, toplam 10 bin lira ödeme yapacağız. Burs desteğimizin tüm öğrencilerimize hayırlı olmasını diliyorum. Konya Büyükşehir Belediyesi olarak bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da ülkemizin geleceği olan gençlerimizin yanında olmaya devam edeceğiz. Rabbim tüm gençlerimizin yolunu açık, istikbalini parlak eylesin” ifadelerini kullandı.

KASIM-ARALIK

BAŞKAN ALTAY ŞAM'DA DÜZENLENEN 10. ULUSLARARASI DİNİ ARAŞTIRMALAR VE İNSAN SEMPOZYUMU'NDA KONUŞTU: “İNŞALLAH SEMPOZYUMUN 11.SİNİ GAZZE'DE, 12.SİNİ DE KUDÜS'TE YAPMAYI RABBİM BİZE GÖSTERSİN”

Türkiye İmam Hatipliler Vakfı (TİMAV) tarafından; Konya Büyükşehir Belediyesi, TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Suriye Evkaf Bakanlığı, Türkiye'nin Suriye Büyükelçiliği, Türkiye Maarif Vakfı, Türkiye Diyanet Vakfı, Şam Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ile Türkiye'den çeşitli üniversitelerin katkıları ile düzenlenen 10. Uluslararası Dini Araştırmalar ve İnsan Sempozyumu Suriye'nin başkenti Şam'da yapıldı.

Şam Üniversitesi'nde “Biladü's-Şam'ın İlmî ve Siyasi Mirası ve Medeniyetler Arası Birlikte Yaşama Üzerindeki Etkisi” temasıyla düzenlenen sempozyumun açılışında Türkiye'nin Şam Büyükelçisi Burhan Köroğlu, TİMAV Vakfı Başkanı Sami Bayrakçı ve sempozyum ortakları tarafından konuşmalar yapıldı.

Açılıшта konuşan UCLG ve Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, zor ve çetin geçen yıllardan sonra, bugün özgürlüklerine kavuşan dost ve kardeş ülke Suriye'de olmanın derin mutluluğunu yaşadıklarını ifade ederek konuşmasına başladı.

“KONYA'MIZ BU KIYMETLİ SEMPOZYUMUN TEMELLERİNİN ATILDIĞI İLK YER OLMUŞTUR”

İlmin yalnızca öğretilmediği, aynı zamanda yaşandığı bir düşünce yurdu olan Konya'nın, bu kıymetli sempozyumun temellerinin atıldığı ilk yer olduğunu anımsatan Başkan Altay, “Bugün, Konya'da filizlenmiş, Şam'da kök salacak sempozyumun açılışında, kurucu ortak olarak yer almanın gururunu ve mutluluğunu yaşıyoruz” diye konuştu.

ŞAM VE İDLİB'LE KARDEŞ ŞEHİR İLİŞKİSİ KURUYORUZ

Konya Büyükşehir Belediyesi olarak geçtiğimiz aylarda Suriye'nin Şam ve Idlib şehirleriyle kardeş şehir ilişkisi kurma kararını açıklayan Başkan Altay, "Bu ilişki ile gönül coğrafyamızın bu mukaddes şehirleri arasında, kültürel ve insani iş birliğinin güçlenmesini gönülden arzuluyoruz. Kardeşliğimizin resmi olarak da hayata geçirilmesi için yürütülen çalışmalar büyük bir titizlikle devam ediyor. İnşallah bu sempozyum, yalnızca ilmi bir sempozyum olarak kalmayacak; aynı zamanda manevi ve kültürel bağlarımızı güçlendirerek şehirlerimiz arasındaki kardeşlik ruhunu da sağlamlaştıracaktır. Konya olarak, yerel yönetimlerimiz ve üniversitelerimizle birlikte, ilim ve kültür alanındaki uluslararası iş birliklerini; büyük bir sorumluluk

ve heyecanla destekliyoruz. Selçuk Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi gibi köklü akademik kurumlarımızın katkılarıyla düzenlenen bu sempozyum, İslam dünyasında yeni düşüncelerin yeşermesine, ortak projeler aracılığıyla güçlü bilimsel bağların kurulmasına da zemin hazırlayacaktır" dedi.

"TÜRKİYE OLARAK BURADA YAŞANAN HER ACIDA BİZİM DE YÜREĞİMİZ SIZLADI"

İlmin, hakikatin ve kardeşliğin diyan olan Suriye topraklarının uzun zaman acı, yıkım ve gözyaşına şahitlik ettiğini, yaşanan her acıda Türkiye'nin de yüreğinin sızladığını vurgulayan Başkan Altay, konuşmasına şu sözlerle devam etti:

"Şunu çok iyi biliyoruz ki; iman, paylaşmakla güçlenir, kardeşlik fedakârlıkla derinleşir. Bu doğrultuda bizler Suriye'deki iç savaşta kardeşlerimize sadece sınırlarımızı, hanelerimizi değil, gönüllerimizi de açtık. Özellikle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın riyasetinde; muhacir kardeşlerimize ensar vazifemizi gerçekleştirmenin gayretini verdik. Hamdolsun; Yüce Allah'ın 'Her sıkıntının, her karanlığın bir sabahı vardır' ayetiyle buyurduğu gibi; bu kadim topraklar da o sabahın ilk ışıklarına kavuşmuştur. İnşallah gözümüzün nuru, kalbimizin köşesi Gazze'miz ve zulüm altında direnen tüm İslam beldeleri de yeniden özgürlüğüne kavuşacaktır."

BAŞKAN ALTAY ŞAM TEMASLARINI DEĞERLENDİRDİ

UCLG ve Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, sempozyumun ardından hem sempozyum hem de Şam temaslarıyla ilgili değerlendirmelerde bulundu.

Önce savaş nedeniyle yıkılan bölgeleri görme imkanı bulduklarını anlatan Başkan Altay, "Hakkâten Şam'ın kırsalında çok ciddi yıkımlar olmuş, insanların burada ne kadar büyük acılar çektiğine bir kez daha şahitlik etmiş olduk. Sonra Duma Belediye Meclisi'nde misafir edildik ve oradaki belediyeyle istişarelerde bulunduk. Şam'a gelen herkesin mutlaka ziyaret ettiği Hamidiye Çarşısı ve Emevi Cami'sini ziyaret ettik. İslam dünyasının bir merkezini görmekten ve böyle muhteşem bir eseri ziyaret etmekten büyük bir mutluluk duyduk. Tabii ki Emevi Cami'sini ziyaret ederken Kudüs Fatih

Selahaddin Eyyübi'nin mezarını ve ilk hava pilot şehitlerimizi de ziyaret etme imkânına kavuştuk" ifadelerini kullandı.

"KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ OLARAK HER MANADA SÜRİYE'DEKİ İNŞA FAALİYETLERİNE DESTEK OLACAĞIZ"

Suriye ve Türk halkı arasında gelişen kardeşlik ilişkisinin altını çizen Başkan Altay, "Sayın Cumhurbaşkanımızın riyasetinde şehrimizde de 120 bine yakın Suriyeli kardeşimize ensarlık görevimizi yerine getirmek için yoğun bir çaba sarf ettik. Ama bugün gelinen noktada sokaklarda dolaşırken bize gösterilen ilgiden, Türkçe konuşan çocuklardan duyduğumuz memnuniyeti ifade etmek istiyorum. İnşallah bir an önce hayat normale döner ve kardeşlerimiz doğdukları yerde yaşamaya ve bu ülkeyi yeniden medeniyetimizin en önemli ülkelerinden biri haline getirmeyi başarabilirler. Konya Büyükşehir Belediyesi olarak, her manada Suriye'deki inşaa faaliyetlerine destek olacağımızı da buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum" dedi.

den biri haline getirmeyi başarabilirler. Konya Büyükşehir Belediyesi olarak, her manada Suriye'deki inşaa faaliyetlerine destek olacağımızı da buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum" dedi.

"DUAMIZ 'İNŞALLAH 11'İNCİSİNİ GAZZE'DE, 12'NCİSİNİ DE KUDÜS'TE YAPMAKTIR"

Özellikle sempozyumun Şam'da büyük bir hava oluşturduğunu belirten Başkan Altay, "TİMAV heyetine, Şam Üniversitesi'ne, ortak olan üniversitelere de teşekkür ediyorum. Geçen yıl Konya'da yaptığımız sempozyumda 'inşallah 10'uncusunu Şam'da yaparız' diye bir duada bulunmuştuk ve bugün elhamdülillah Şam'da bu sempozyumu gerçekleştirdik. Bugünkü duamız inşallah 11'incisini Gazze'de, 12'ncisini de Kudüs'te yapmaktır. Rabbim bugünleri de bize göstərsin" ifadelerini kullandı.

Açılış oturumuna; Suriyeli bakanlar, valiler, Türkiye'den ve Suriye'den rektörler, dekanlar ile Türkiye ile birlikte 10 ülkeden akademisyenler katıldı.

BAŞKAN ALTAY ŞAM VALİ YARDIMCISI EL BEDAVİ İLE BÜYÜKELÇİ KÖROĞLU'NU ZİYARET ETTİ

Sempozyumun ardından Başkan Altay, Türkiye'nin Şam Büyükelçisi Burhan Köroğlu ve Mersin Belediye Başkanı Mustafa Kavuş ile birlikte Şam Valisi Mahir Mervan'ı ziyaret etti.

Şam ve Konya'yı kardeş şehir yapmak için belediye meclisinde karar aldıklarını bir kez daha dile getiren Başkan Altay, "İnşallah böylece ilişkilerimiz daha da gelişecektir. Belediyecilik anlamında elimizden geleni yapmaya hazırız" dedi.

Vali Mervan da, "Kendimizi Türkiye ile kardeş olarak görüyoruz. Suriye devriminin ilk başından zafere kadar Türk halkı bize destek oldu. Hem Türk halkına hem de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkür ediyoruz. Zaferden sonra da Türkiye'nin desteğini hep yanımızda hissettik. Konya ile her zaman iş birliği yapmaktan mutluluk duyuyoruz" değerlendirmesini yaptı.

Başkan Altay ve Başkan Kavuş daha sonra Türkiye'nin Şam Büyükelçisi Burhan Köroğlu'na da bir ziyarette bulunarak çalışmalarında kolaylıklar diledi.

KAPADOKYA'NIN GİZLİ HAZİNESİ KIZIL KİLİSE

BİN BEŞYÜZ YILLIK İHTİŞAMIYLA AYAKTA KALAN
KAPADOKYA'NIN GİZLİ HAZİNESİ, KIZIL KİLİSE

Yazı ve Fotoğraflar: **Mustafa AKGÖL** - *Gazeteci / Yazar*

Kapadokya'nın geniş ve gizemli coğrafyasında yer alan Kızıl Kilise hem tarihi dokusu hem de mimari zarafetiyle insanı büyüleyen bir yapı.

Aksaray'ın Güzeyurt ilçesine bağlı Sivrihisar köyü yakınlarında, Melendiz Dağları'nın eteklerinde bulunan bu tarihi yapı, Anadolu'nun en eski ve en önemli Hristiyan yapılarından biri olarak kabul ediliyor.

Kızıl Kilise (Aziz Gregorius Kilisesi), V. veya VI. yüzyıllarda Bizans İmparatorluğu Döneminde inşa edildiği tahmin edilmektedir.

Tarihi ve Mimari Özellikleri

Kilise, adını yapımında kullanılan kırmızı kesme taşlardan almaktadır. Zamanla doğanın etkisiyle taşların rengi daha da koyulaşmış ve "Kızıl" sıfatını fazlasıyla hak eder hale gelmiştir.

Yapı, erken Hristiyanlık dönemine ait bazilika planlı kiliselerin ve Bizans mimarisinin güzel bir örneğidir. Dört yapraklı haç planına sahip olan kilise, merkezî kubbesi ve apsisiyle dikkat çeker. İç mekânındaki sade ama etkileyici atmosfer, insanı adeta geçmişe, binlerce yıl öncesi-

ne götürüyor. Tarihte birçok depremlere maruz kalan yapının özgün mimarisini koruyor olması da oldukça etkileyici.

Kilise ile İlgili Bazı Efsaneler

Bazı anlatılara göre kilise Ortodoks mezhebi kurucularından Aziz Gregorius'a (muhtemelen Gregory of Nazianzus) ithaf edilmiştir.

Bazı yerel kaynaklarda, Aziz Gregorius'un İstanbul'dan Güzeyurt'a dönüp hayatının son günlerini burada geçirdiği, ölümünden sonra Kızıl Kilise'nin bulunduğu bölgeye gömüldüğü yönünde söylentiler var.

Yine bu yörede Kilise restore edilirken kırmızı taşlarının rengiyle ilgili bazı abartılı hikâyeler anlatıldığı belirtiliyor. Örneğin, kilisenin gün doğumunda, günbatımında güneş ışığının kırmızı taşlarla birleşince ortaya büyüleyici bir görüntü çıkardığı söylentileri var. Bazıları da kilisenin ışık altında "kan gölü gibi, kırmızı yanıyormuş gibi" mecazi anlatımları kullanıyor.

Vadide Yankılanan Rüzgâr ve Kuş Cıvıltıları Arasında Kızıl Kilise'yi Ziyaret

Kızıl Kilise'yi ziyaret etmek, benim için sadece bir yapı gezisi değil, aynı zamanda bu coğrafyadaki tarihe bir yolculuktur. Sessizliğin hâkim olduğu çevresiyle birlikte kilise, ziyaretçilerine dinginlik ve huzur sunuyor. Taşların arasından esen rüzgârın sesi, kilisenin içerisinde yankılanan ayak sesleri ve uzaktan gelen kuş cıvıltıları... Tüm bunlar, bu özel yapının mistik havasını tamamlıyor.

Kilise çevresinde yürüyüş yaparken, doğanın ve tarihin iç içe geçtiğini hissetmek mümkün. Özellikle gün batımında taşların üzerindeki kızıl yansımalar, yapının adını neden aldığını bir kez daha hatırlatıyor. Bu arada Kilisenin tarihi ile ilgili yaptığım kısa bir araştırma kilisenin önemi hakkında farkındalığımı artırdı. Aziz Gregorius'un doğum yeri olduğu düşünülen bu bölgede böylesine anıtsal bir yapının inşa edilmesi, o dönemin dini ve kültürel değerlerini anlamak açısından oldukça önemli.

Koruma ve Gelecek

Ne yazık ki zaman ve doğa koşulları Kızıl Kilise üzerinde izler bırakmış durumda. Ancak son yıllarda restorasyon ve koruma çalışmaları ile yapı yeniden canlan-

Visit

Konya

www.visitkonya.com

dırılmaya çalışılıyor. Dünya Anıtlar Fonu tarafından 2008 yılında "Dünya'nın En Fazla Tehlike Altında Bulunan 100 Tarihi Eseri Listesi"ne alınan Kızıl Kilise'nin 2011 yılında başlayan restorasyon çalışmaları devam ediyor. Kültürel mirasın korunması adına bu tür girişimlerin artması, benzer tarihi yapıların da gelecek nesillere aktarılabilmesi için büyük önem taşıyor.

Sonuç olarak şunu ifade etmek gerekir ki Kızıl Kilise, sadece bir mimari yapı değil,

aynı zamanda tarih boyunca birçok medeniyetin izlerini taşıyan sessiz bir tanık. Onu ziyaret etmek, bir yandan geçmişe ışık tutarken, diğer yandan doğa ve insan arasındaki derin bağları da gözler önüne seriyor. Anadolu'nun bu eşsiz yapısını görmek, hem kültürel hem de manevi açıdan zenginleştirici bir deneyimdi. Tarihi seven herkesin, bu büyüleyici yapıyı en az bir kez görmesini tavsiye ederim.

Fotoğraflar: Sema AKGÖL
Mustafa AKGÖL

KAYNAKLAR:

1-[https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1z%C4%B1l_Kilise_\(Sivrihisar,_G%C3%BCzelyurt\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1z%C4%B1l_Kilise_(Sivrihisar,_G%C3%BCzelyurt))

2-https://www.sivasmemleket.com.tr/aksaray/kizil-kilise-bin-500-yillik-tarihi-ile-ziyaretcilerini-cezbediyor/125011?utm_source=chatgpt.com

Temizliğin Kokusu Sabun

Yazı: Hilal Seyhan Fotoğraflar: ASP

Günlük hayatımızın önemli bir parçası haline gelen hatta hayati bir değeri olan temizlik gereksinimiz sabun, 6 bin yıldan beri hayatımızın

içinde. Yaşantımızın olmazsa olması olan sabun hayatımıza nasıl girdi diye düşünecek olursak efsaneler hemen bu konuda devreye giriyor.

Eski bir Roma efsanesine göre, sabunu ilk defa kadınlar keşfetmiş. Hayvanların kurban edildiği Sapo Dağı'nın kıyısında bulunan Tiber Nehri'nde çamaşırlarını yıkayan kadınlar, çamaşırlarını eskiye oranla daha az çaba sarf ederek temizledikleri fark etmişler. Çünkü hayvanların kurban edildiği Sapo Dağı'ndan Tiber Nehri'ne, yağmurla birlikte hayvan yağları ve odun külleri de karışıyordu. İşte bu karışım, bayanların çamaşır günü için hoş bir hediye olmakla birlikte sabunu da bize armağan etmiş ve böylece kadınların en gözde temizlik aracı haline gelen sabun, gerçekte ise Fenikeliler zamanında ortaya çıkmış. Fenikeli-

lere kadar kül ve kil ile temizlenen insanlar aslında farklı coğrafyalarda birbirlerinden habersiz sabunu keşfetmişler.

Sabuna benzer temizlik niteliği taşıyan ilkyazılı belge, Mezopotamya'da MÖ 3 bin yıldan kalma kil tabletlerde yazıyor. Potasyum ve yağ karışımı bir maddeden söz ediliyor. MÖ 1500'e ait Ebers Papirüsünde ise, temizliklerine oldukça düşkün olan Mısırlıların, hayvan ve sebze yağlarıyla alkalimli tuzdan elde edilen sabunsu bir maddeyle yıkandıkları kaydedilmiş. Sabunun İngilizceden gelen ismi, İngiltere'nin eski halklarından Keltlere dayanıyor. Hayvansal yağlar ve bitki küllerinden ürettikleri sabuna "Saipo" adını veren Keltler daha sonra bu kelimeyi, "Soap" olarak değiştirmişler. Latince sapo kelimesi Keltçe ya da Alman-

cadan Latinceye geçmiş ve Latince sebum "donyağı" kelimesiyle etimolojik olarak aynı kökten geliyor. MÖ

600'de bulunan sabun, tarih içinde değerli bir değiş tokuş aracı ve ilaç olarak da kullanılmış. Fenikeliler ile

Galyalılar arasında önemli bir takas aracı olan sabun, Roma Dönemi'nde altın çağını yaşamış olsa gerek çünkü hamamlara aşırı düşkün olan Romalılar da banyo yapmak en temel sosyal görevdi. MÖ 25 yılında yüzlerce hamamın bulunduğu Roma'da yaşanan zengin banyo kültürü sayesinde sabun yaygın bir kullanım ortamı buldu. 7. yüzyılda sabun yapıcılığı Avrupa'da meslek haline geldi. Sebze ve hayvan yağlarına bitki külleri ve güzel kokular katan sabun yapıcıları ticaret ağları oluşturdular. 10. Yüzyılda Bizans'ta esnaf loncaları içinde sabuncu esnafı grubu da vardı. Sabun üretiminin 12. yüzyılda başladığı İngiltere'de ise, 1622 yılında I. James, sabun üretim tekeli için 100 bin dolar karşılığında bir sabun yapımcısına verdi. Fakat sabun lüks sayılıp yüzde yüz vergiye tabi tutulduğundan halkın banyo yapması imkânsız hale geldi.

Avrupa'da sabunu kullanımdan saf dışı bırakan asıl önemli etken ise yıkanmanın kilise tarafından dini açı-

dan uygunsuz olduğu gerekçesiydi. Böylece hamam alışkanlığı tarihe karıştı. Kişisel temizlikte yaşanan

bu gerileme ve sağlıksız yaşam koşulları, Orta çağ Avrupa'sında büyük bir soruna neden oldu. Sorunun adı pislikti. Pislik beraberinde bulaşıcı bir hastalığı da getirdi. Neredeyse Avrupa'yı kurutacak bir salgın doğurdu. Veba salgını bütün Avrupa'yı sardı. Nüfusunun üçte birini kaybeden Avrupa belini ancak 17.yy'da doğrultabildi. Bu karanlık dönemde ihmal edilen kişisel temizlik Dickens dönemi İngiltere'sinde zirveye ulaştı. Korkunç bir pislik içinde geçen bu dönemde hastalıkların hızlı bir şekilde yayılmasıyla 1842' de, İngiltere Fakir Yasası Komisyonu sekreteri olan Edwin Chadwick'in çabaları sonucunda, Parlamento 1846' da "Halk Hamamları ve Yıkanma Evleri Hareketi"ni onayladı ve Gladstone, 1853' te sabun vergisini kaldırdı. 1860' ta Londra'da sayısı 10 olan halka açık yıkanma evleri, bir milyondan fazla sayıya yükseltildi. Bu

hareket Amerika'ya da yayıldı. Amerikan Tıp Topluluğu Dergisinin 1892 ekim sayısında; korunmanın tedaviden daha önemli olduğu, halka açık büyük bir hamam kurmanın, hastane inşa etmekten daha ucuza mal olacağını yazmaktaydı.

Avrupa'da ilk zamanlarda sabun, vücut temizliği için değil de çok sert olması nedeniyle daha çok çamaşır temizliğinde kullanılmış. Sabunun banyo için kullanımı ve üretimi Avrupa'da 18.yy, Amerika'da ise 19.yy'da ortaya çıkmış.

Biz Türklerde ise 11.yüzyıla kadar sabun yerine soda, çöven, saparma, sabun otu, süt kökü, kaşık otu, kılaya kavuğu, acı ağaç, herdem-taze, tavşankulağı, hintkestanesi gibi içeriğinde saponinli maddeleri barındıran otlar ve kül kullanıldı. O zamanlarda yazılan kitap ve belgelere göz atılacak olunursa sabunun bugünkü haline yakın şeklini ilk kullananlar Araplardı. Sabunculuk, orta çağda İslam ülkelerinde gelişmiş bir imalat koluydu. Devlet-i Âli Osman'da sabun üretimi ve tüketiminin çok yaygın olduğunu arşiv belgeleri de kanıtıyor. Osmanlı İmparatorluğunda zengin bir sabun üretimi söz konusuydu. Trablus sabunu, çiçek sabunu, misk sabunu, Hünkari sabun, beyaz ve siyah paşa

sabunu, alaca sabun, kara sabun, kokulu sabun, Kandiye sabunu Girit Sabunu, Arap sabunu, leke sabunu ve fes sabunu imparatorlukta üretilen sabun türlerinin sadece birkaçı diyebiliriz. Osmanlılarda sabunla ilgili ilk düzenlemeler Fatih Sultan Mehmet, II. Beyazıt, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman devri kanunnamelerinde geçer. Fatih Dönemi'nde Foça sabunhanesi ile ilgili düzenleme ve Yavuz Sultan Selim zamanına ait Trablus Sancağı kanunnamesinde sabun konusunda hukuki düzenlemelere rastlanıyor. Sonraki dönemlerde sabunun üretimi, kalitesi, fiyatı, kontrolü, ticareti ve sabuncu esnafı konularında oldukça fazla vesika ve düzenleme bulunması ise dikkat çekici. Oysa aynı dönemde Avrupa pislikte çağının zirvesindeydi.

Sabun, Osmanlı Devleti'nde 'sabunhane' denilen ve şahıslara ait olan imalathanelerde geleneksel yöntemlerle üretiliyordu. Sabunun hammaddesi zeytinyağı ve içyağıydı. Ekonomik değeri olan ve tercih edilen sabunlar zeytinyağından imal edilenlerdi. Osmanlı İmparatorluğunda sabun üretimi yapılan yerlerin başında zeytinyağının bol olduğu yerler olan Batı Anadolu ve Adalar, Şam, Halep ve Namlus geli-

yordu. O dönemde en fazla sabun üreten merkezler ise Midilli ve Girit Adaları, Ayvalık, Edremit, İzmir, Kızılcatazla, Cunda Adası ve Urla'ydı. Buralarda imal edilen sabunun büyük bir bölümü, saray, ordu ve İstanbul halkının ihtiyacını karşılamak üzere 'Dersaadet tahsisatı' olarak ayrılırdı.

Osmanlı Devleti'nde en kaliteli ve en çok aranan sabunlar Girit Adası'nda, özellikle de Kandiye'de yapılanlardı. Kandiye sabunları temizlik ve iyi pişmiş olmaları ile nam salmıştı. Hanya, Kandiye, Resmo başta olmak üzere Girit'te elde edilen zeytinyağının önemli miktarı sabun üretiminde kullanılmaktaydı. Lübnan'daki Trablusşam ve çevresi de zeytinyağının bolca bulunduğu ve sabun üretiminin de o nispette fazla olduğu bir bölgeydi.

Özellikle Nablus, Kudüs, Rakka ve Şam sabunculuğunun çok geliştiği ve sabun ihraç eden şehirlerdi. Buralarda sabunun geçmişi 14. yüzyılın ortalarına kadar gidiyordu. Anadolu'nun ve Mısır'ın sabun ihtiyacı da büyük ölçüde bu bölgelerden karşılanmaktaydı. Sabunu çok meşhur olan ve sabun ihraç eden Halep'te 19. yüzyıl sonlarında 12 sabunhane mevcuttu. Halep ve civarında imal edilen sabunlar yerel ihtiyacı karşılamaları dışında, Avrupalı ticaret şirketleri ve büyük tüccarlar tarafından Suriye dışına ihraç ediliyordu. Edirne ve Kudüs'te imal edilen 'misk sabunu' ise Osmanlı sarayına, sultanlara ve devlet ricaline sunulan değerli hediyeler arasındaydı.

Sabun temel olarak, zeytinyağı, pri-na yağı, ay çiçek yağı, yerbistisi yağı, palmye özü yağı, iç yağı gibi maddelerden elde edilen yağ asitleri ile sodyum tuzlarının tepkimesinden oluşuyor. Sabun üretimi, yıkama, pişirme, sıvılaştırma ve sabunlaşma olmak üzere dört evreden meydana geliyor. Yoğurma sırasında parfümler katılarak kokulu sabunlar elde ediliyor.

Parfüm kokulu sabunların yeni yeni hayatımıza girdiği düşünüldüğünde, meyve kokulu sabunların

bundan en az üç yüz yıl önce yaşadığımız topraklarda kullanılmaya başlanması sabunlara tarihi bir işlev de yüklüyor. 19.yy'da Edirne'nin en önemli ticaret materyali olan bitki ve otlardan elde meyve esanslı sabunlar, bugünkü kokulu sabun ve şampuanların atası kabul edilebilir. Üretilen sabunların hepsi piyasada satılmaz, büyük bir kısmı padişahın isteği üzerine İstanbul'a Topkapı Sarayı'na gönderilirdi. Mis kokulu meyve sabunları, aynı zamanda çok değerli bir süs eşyasıydı. Özellikle padişah kızları ve cariyeleri çeyizlerine, odalarına bu sabunları koyarlardı. Ayrıca padişahların yabancı devlet başkanlarına gönderdiği hediyeler arasına meyve sabunları da konulmasına özen gösterilirdi.

Gerçek anlamda sanayiye dönüşmüş bilimsel sabun yapımı ise, 18. yy'da da Michel Eugene Chevreul'un katkılarıyla, sabunun bir yağ asidi tuzu olduğunu göstermesinden sonra gelişmiştir Buhar makinesinin icadıyla da sabun yapımı

gerçek bir sanayiye dönüşüyor. I. Dünya Savaşı'nda sabun yapmak için gerekli malzeme kıtlığı, sentetik temizleyicilerin ortaya çıkmasına neden oldu ve sabun sanayiinde bir devrim gerçekleşti. Sabunun sert sularda eritildiği zaman yeterince köpürmemesinin yol açtığı sakınca-yı giderme çalışmaları, 1930' lu yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk deterjanların ortaya çıkmasını sağladı. O tarihten bu yana deterjan yapımı da önemli bir sanayi dalına dönüştü. Günümüzde ise sabunlar çoğunlukla sentetik malzemelerden hazırlanıyor.

Kozmetik sanayinin gelişmesiyle sadece temizlik maddesi olmaktan çıkıp, özel formüller ve kokularla farklı özellikler kazanan sabun, gençlik, güzellik ve pürüzsüz bir cildin en doğal kaynağı haline geldi.

Günümüzde de tedavide çeşitli sabunlar kullanılıyor olması sabunu su kadar aziz hale getirmiş oluyor.

Temizliğin kokusu olan sabunu bol bol kullanmanız dileğiyle ...

SHEMS FRIEDLANDER

"Hazreti Ebubekir neden Müslüman olduysa bende o yüzden oldum"

Shems Friedlander (8 Ocak 1940 - 22 Kasım 2022), Amerikalı İslam düşünürü, yazar ve akademisyendir. "Şems Baba" Kahire'deki Amerikan Üniversitesinde çalışmış, müslüman olduktan sonra İslam'a özellikle Mevleviliğe dair kitaplar yazmış, belgeseller hazırlamıştır. 1994 yılından 2014 yılına kadar 20 yıl Kahire'deki Amerikan Üniversitesi Gazetecilik ve Kitle İletişimi Bölümü'nde profesör olarak görev yaptı. 2012'de dünyanın en etkili 500 Müslümanından biri olarak seçilmiştir. 2014'te İstanbul'a yerleşen Shems Friedlan-

der hayatı boyunca her yıl Konya'daki Şeb-i Arus törenlerine katıldı.

Friedlander, eğitimini Massachusetts Sanat Koleji'nden aldı ve 1963'te mezun oldu. Kariyerine grafik tasarımcı olarak başladı. İlk yıllarında tasavvufu İnyet Han'ın oğlu Vilayet İnyet Han'dan öğrendi. Bu arayış onu Muzaffer Ozak'a ve Cerrahilik Tarikatı'na götürmüştü ve de 1970'lerin başında Müslümanlığı seçmiştir. Daha sonraları hem Cerrahi hem Mevlevi tarikatına mensup olup kabrinin Hz. Mevlana'nın dergâhında olmasını vasiyet etmiştir.

Friedlander, fotoğraf ve resimlerin yanı sıra Tasavvuf ve Mevlana üzerine on kitap yazmış ve birkaç bel-

gesel film çekmiştir. Eserleri Arapça ve Türkçe başta olmak üzere birçok farklı dile çevrildi.

Mevlevilikle tanıştıktan sonra Müslüman olan Yahudi kökenli Amerikalı yazar Shems Friedlander, 82 yaşında İstanbul'da hayatını kaybetti.

60'ların ikinci yarısında İstanbul ve Konya merkezli çalışmalar yaparak yaşayan son Mevleviler ile görüşmüş, fotoğraflar çekmiş, bunları the whirling dervishes (1975) isimli kitabında toplamış çok mühim bir fotoğraf sanatçısı, grafik tasarımcı.

Kabri Konya Üçler Mezarlığında

Kaynak:Wikipedi

PORTFOLYO

EZGİNUR VARLI

Ezginur Varlı, 1998 yılında Konya'nın Ereğli ilçesinde doğmuştur. Lisans eğitimini 2020 yılında Selçuk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde tamamlamıştır. Mezuniyetinin ardından Konya Şehir Hastanesi'nde hemşire olarak görev yapmaya başlamış ve halen aynı kurumda çalışmaktadır. Mesleki deneyiminin yanı sıra Necmettin Erbakan Üniversitesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Yüksek lisans tezinde "Tarım İşçilerinin Cilt Kanseri Bilgi Düzeylerinin ve Güneşten

Korunma Yöntemlerinin Fotoses (Photovoice) Yöntemi ile İncelenmesi" konusunu ele almaktadır. Akademik çalışmalarında toplum sağlığı, çevre ve emek temalarını bir araya getirerek hemşirelik alanında farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır. Anadolu Selçuklu Fotoğraf Derneği yönetim kurulu üyesi olan Varlı, belgesel ve drone fotoğrafçılığıyla ilgilenmektedir. Fotoğraf çalışmalarında insan, doğa ve emek ilişkisini odak noktasına alarak tarım işçileri ve kırsal yaşam üzerine sosyal belgeler üretmektedir.

